

Inhoud

Indicatorenrapport 2018.....	2
Besluit.....	2
Overzicht samenvattende tabellen	4
Inleidende beschouwingen	6
Technische beschouwingen.....	8
Demografie	8
Alleenstaanden en alleenstaande ouders	8
Herkomst	10
Inkomen en arbeid	12
Fiscale inkomens	13
Aandeel personen met overmatige schuldenlast	16
Werkloosheidsdruk bij 18-24 jarigen	17
Langdurige werkloosheidsdruk (+2 jaar).....	18
Werkloosheidsdruk Europese, Turkse en Marokkaanse herkomst.....	19
Rechthebbenden op RMI en RMH (zonder medische kaart)	21
Gewaarborgd Inkomen voor Bejaarden (GIB) en de Inkomensgarantie voor Ouderen (IGO).....	23
Personen erkend door de Directie-generaal Personen met een Handicap	24
Moeilijk te registreren kansengroepen	25
Onderwijs, gezondheid en huisvesting.....	27
Onderwijs	27
Gezondheid	28
Psychische gezondheid.....	28
Subjectieve gezondheid.....	29
Aandeel rechthebbenden op een verhoogde tegemoetkoming.....	30
Huisvesting	31
Kandidaat-huurders sociale huisvesting.....	31
Uithuiszettingen	32
Hulp	33
Budget- en schuldhulpverlening.....	33
Energie.....	34
Kinderarmoede.....	37
De kansarme geboorten van Kind en Gezin	37

Indicatorenrapport 2018

Besluit

De kern van de zaak blijft dezelfde als voor het Indicatorenrapport Armoede 2009: neemt armoede in Gent toe of af?

Een eerste vaststelling is dat de armen niet kunnen geteld worden. Doordat er op stedelijk niveau geen indicatoren zijn die rechtstreeks de mate van armoede bij de bevolking meten, is het noodzakelijk om via andere indicatoren een beeld te geven over armoede in Gent.

De indicatorenset uit dit rapport is opgesteld in 2009, en is met dit rapport aan een 4de actualisatie toe. De indicatoren zijn opgedeeld in 2 groepen: enerzijds de indicatoren die peilen naar bevolkingsgroepen met een verhoogd armoederisico en anderzijds de indicatoren die bevolkingsgroepen vatten met een expliciete armoedeproblematiek.

Voor de indicatoren die peilen naar bevolkingsgroepen met een verhoogd armoederisico, kan gesteld worden dat de aandelen van de alleenstaanden licht gedaald zijn in de periode 2012-2017. De alleenstaande ouders zijn eveneens gedaald. Deze beide groepen blijven echter wel groot qua omvang: samen staan ze voor +/- 49 % van de huishoudens in Gent.

De personen met een buitenlandse herkomst blijven toenemen tussen 2012 en 2016, met 3,7 % op 4 jaar tijd. Bij het verder onderverdelen naar herkomst, is er de vaststelling dat zowel de personen van Turkse en Maghrebijnse herkomst, als de personen met EU13 herkomst, als de restgroep van buitenlandse herkomst (niet EU en niet Turks of Maghrebijns) (ook derdelanders genoemd), allen blijven toenemen. De groep met EU15 herkomst is stabiel. Voor het armoedebeleid zijn groepen met een herkomst uit de EU13, met Turkse of Maghrebijnse herkomst, en de derdelanders het meest relevant omwille van hun verhoogd armoederisico.

De geïndexeerde fiscale inkomensschijven tot 15.000 € zijn dalend tussen 2012 en 2015.

Het aandeel personen met overmatige schuldenlast is stijgend in de periode 2012 - 2016.

De meeste van deze werkloosheidsindicatoren volgen de conjunctuur, voor de EU13 geldt echter dat de overgangsregels een impact hebben gehad op deze indicator, waardoor de stijging tussen 2013 en 2014 vrij groot is. De werkloosheidsdruk van de jongere werkzoekenden is toegenomen voor de periode 2012-2017. In de periode 2013-2017 is deze indicator vrij stabiel, met het laatste jaar een kleine daling. De langdurige werkloosheidsdruk (+2 jaar) is eveneens toegenomen in de periode 2012 - 2017. Als we het criterium herkomst bekijken, dan valt het op dat de werkloosheidsdruk voor personen van Turkse herkomst is gedaald tussen 2012 en 2017. Voor personen van Marokkaanse herkomst is de werkloosheidsdruk stabiel gebleven tussen 2012 en 2017. De werkloosheidsdruk voor de groep met een herkomst uit de EU15 is eveneens vrij stabiel gebleven in dezelfde periode. De werkloosheidsdruk voor de EU13 is in de periode 2014 – 2017 stabiel gebleven, na een grote stijging te hebben gekend tussen 2013 en 2014.

Het aandeel personen erkend door de Directie-generaal Personen met een Handicap is in de periode 2012-2016 toegenomen van 53,6 per 1000 inwoners 18+ naar 55,1 per 1000 inwoners 18+.

Voor het domein onderwijs is vastgesteld dat de indicator schoolse achterstand in het vierde leerjaar van het lager onderwijs licht gestegen is over de periode van schooljaar 2013-2014 tot en met schooljaar 2015-2016.

Binnen het domein gezondheid is de subjectieve gezondheid van de Gentse bevolking stabiel gebleven tussen 2011 en 2017. Het aandeel personen met matige tot zware psychische problemen kent geen evolutief beeld en bedraagt in 2017: 14,1%. We kunnen dus spreken van stabilisatie van de indicatoren rond gezondheid. Naast de bovenstaande gezondheidsindicatoren is er ook gekeken naar het aandeel rechthebbenden op een verhoogde tegemoetkoming. Dit aandeel is in de periode 2012 – 2016 stijgend.

Het aantal kandidaat-huurders (per 1000 inwoners) van sociale woningen is stijgend in de periode 2012-2016.

De indicatoren die bevolkingsgroepen vatten die daadwerkelijk met expliciete aspecten van armoede worden geconfronteerd zijn:

- de indicatoren over het RMI/RMH,
- het GIB en de IGO,
- de medische kaart voor mensen zonder wettig verblijf,
- de (opgestarte procedures) uithuiszettingen,
- de gezinnen in budgetbegeleiding, budgetbeheer en schuldbemiddeling,
- de beide indicatoren over energie,
- en de geboorten in kansarme gezinnen.

Voor de periode 2012 - 2017 merken we een stijgende trend bij het RMI/RMH en een licht stijgende trend bij het GIB/de IGO. Bij de telling van de 'mensen zonder wettig verblijf' is er een daling op te tekenen voor de periode 2014-2017. De ingezette procedures voor uithuiszettingen per 1000 huishoudens zijn gedaald. De indicatoren over energie wijzen op een stijging van het aandeel afsluitingen (zowel voor elektriciteit als voor gas).

De geboorten in kansarme gezinnen nemen een bijzondere plaats in: doordat Kind en Gezin zo goed als alle geboorten capteert, zou je kunnen spreken van een samenvattende maat voor armoede. Ook de manier van registreren van deze geboorten gebeurt aan de hand van een uitgebreide lijst van sub-indicatoren. Deze indicator kent een stijging tussen 2010 en 2013. Vanaf 2013 is er een lichte daling op te tekenen, om in 2017 terug toe te nemen.

De evoluties van de indicatoren geven het volgende beeld weer:

Bekijken we de volledige indicatorenset over de periode 2012 - 2017 (of anders, al naargelang de data-beschikbaarheid), en houden we de indicator rond EU 15 herkomst buiten beschouwing, wegens de vaak minder precaire omstandigheden waarin zij leven, dan stellen we vast dat voor de indicatoren die peilen naar bevolkingsgroepen met een verhoogd armoederisico er 4 van de 19 indicatoren een daling kennen (voor de psychische gezondheid is er geen evolutie mogelijk omdat er slechts 1 meetpunt is), 3 zijn er stabiel gebleven en 12 zijn gestegen. Bekijkt men nader de stijgende trends, dan zijn er 2 van de 12 indicatoren die de laatste paar jaren stabiel zijn gebleven of gedaald: de jongerenwerkloosheidsdruk en de langdurige werkloosheidsdruk.

Voor de indicatoren die peilen naar bevolkingsgroepen met een expliciete armoedeproblematiek, zijn er binnen deze set van 8 indicatoren er 5 gestegen en 3 gedaald.

In overzicht beschrijven 28 indicatoren armoede in Gent, waarvan er 1 is zonder evolutief beeld. In totaal kunnen we dus spreken over 17 gestegen indicatoren, 3 stabiele en 7 gedaalde indicatoren. Armoede blijft toenemen in Gent.¹

Overzicht samenvattende tabellen

Bevolkingsgroepen met een verhoogd armoederisico			
Indicator	2012	2017	Evolutie 2012 - 2017
Aandeel alleenstaande huishoudens	42,8%	41,8%	dalend
Aandeel eenoudergezinnen	7,9%	7,5%	dalend
<i>Indicatoren over bevolking naar herkomst</i>			
Buitenlandse herkomst	28,9%	32,6% (2016)	stijgend (2012-2016)
Turkse en Maghrebijnse herkomst	11,7%	12,0% (2016)	stijgend (2012-2016)
Derdelanders	8,3%	9,8% (2016)	stijgend (2012-2016)
EU13 herkomst	4,2%	5,7% (2016)	stijgend (2012-2016)
Aandeel belastingplichtigen met nul inkomens en netto inkomen tot 15 000 €	49,2%	48,4% (2015)	dalend (2012-2015)
Aandeel personen met overmatige schuldenlast	3,7%	4,0% (2016)	stijgend (2012-2016)
<i>Indicatoren over werkloosheidsdruk</i>			
Jongerenwerkloosheidsdruk	11,2%	12,3%	stijgend, met het laatste jaar een lichte daling
Langdurige werkloosheidsdruk	2,2%	3,0%	stijgend, met het laatste jaar een stabilisatie
Werkloosheidsdruk EU15 herkomst	5,0%	5,0%	stabiel
Werkloosheidsdruk EU13 herkomst	13,0%	19,8%	stijgend
Werkloosheidsdruk Marokkaanse herkomst	17,7%	17,7%	stabiel

¹ (Bijna) alle indicatoren zijn relatief gemaakt (met andere woorden: absolute cijfers staan in de teller en bevolkingsaantallen in de noemer bij iedere indicator). Het aantal Gentenaars stijgt jaar na jaar. Zo zullen bv. het aandeel alleenstaanden automatisch in aantal ook toenemen. Dit hanteren van relatieve cijfers betekent dat, als een indicator stabiel blijft of zelfs daalt, dat kan betekenen dat de indicator - bij een groei van de bevolking - toch grotere aantallen verbergt.

Werkloosheidsdruk Turkse herkomst	14,4%	12,4%	dalend
Personen erkend door de Directie-generaal Personen met een Handicap	53,6 per 1000 inwoners 18+	55,1 per 1000 inwoners 18+ (2016)	stijgend (2012-2016)
Aandeel van de leerlingen met schoolse vertraging in het vierde leerjaar van het gewoon lager onderwijs	25,9% (schooljaar 2013-2014)	26,4% (schooljaar 2015-2016)	stijgend (2013-2016)
Psychische gezondheid	X	14,1%	Geen trend om te beschrijven
Subjectieve gezondheid	74,2% (2011)	72,7%	stabiel (geen significante daling) (2011-2017)
Aandeel rechthebbenden op een verhoogde tegemoetkoming	17,9%	20% (2016)	stijgend (2012-2016)
Aantal unieke kandidaat-huurders sociale huisvesting per 1000 inwoners	39,4 per 1000 inwoners	40,1 per 1000 inwoners (2016)	stijgend (2012-2016)
Bevolkingsgroepen met expliciete armoedeproblematiek			
Indicator	2012	2017	Evolutie 2012 - 2017
Aantal rechthebbenden op RMI en RMH (zonder medische kaart) per 1000 inwoners	18,7 per 1000 inwoners	23,0 per 1000 inwoners	stijgend
Aantal gerechtigden (>= 65 jaar) op een Gewaarborgd Inkomen voor Bejaarden (GIB) of de Inkomensgarantie voor Ouderen (IGO) per 1000 inwoners >= 65 jaar	64,5 per 1000 inwoners	64,8 per 1000 inwoners	licht stijgend
Aantal personen met minstens 1 medische kaart	1850 (2014)	1706	dalend (2014-2017)
Meldingen opgestarte procedures uithuiszetting per 1000 huishoudens	5,9 per 1000 huishoudens	4,9 per 1000 huishoudens	dalend
Aandeel gezinnen in budgetbegeleiding, budgetbeheer en schuldbemiddeling	2,8%	2,0%	dalend
Afgesloten toegangspunten elektriciteit per 1000 toegangspunten	4,3 per 1000 toegangspunten	6,8 per 1000 toegangspunten (2016)	stijgend
Afgesloten toegangspunten gas per 1000 toegangspunten	11,6 per 1000 toegangspunten	15,3 per 1000 toegangspunten (2016)	stijgend
Aandeel geboorten in kansarme gezinnen	20,3%	22,8%	stijgend

Inleidende beschouwingen

Dit rapport is een barometer over de staat van armoede in Gent. De indicatoren zijn objectief en bieden de mogelijkheid om de evolutie van bevolkingsgroepen met een armoederisico en bevolkingsgroepen met een expliciete armoedeproblematiek op te volgen. Dit rapport bevat omgevingsindicatoren: dit wil zeggen dat niet de maatregelen van het Gentse armoedebeleid in beeld worden gebracht, maar wel de armoedetoestand waar het Gentse beleid iets aan wil veranderen.

Dit document is een update van de indicatoren die de eindselectie hebben gehaald in het 'Indicatorenrapport 2009, met meer cijfers bouwen aan een beleid tegen armoede'. Deze update 2018 is de logische opvolger van de update van 2015, waar de gegevens tot 2014 werden gemonitord.

We vertrekken vanuit de multidimensionaliteit van armoede. De inspiratie hiervoor vinden we terug in de definitie van Prof. Dr. Jan Vranken: daarin wordt naar armoede gerefereerd als: 'Een netwerk van sociale uitsluitingen dat zich uitstrekt over meerdere gebieden van het individuele en collectieve bestaan. Het scheidt de armen van de algemeen aanvaarde leefpatronen van de samenleving. Deze kloof kunnen ze niet op eigen kracht overbruggen.' Armoede is dus meer dan louter een gebrek aan financiële middelen, het gaat over het samengaan van een gebrek aan voldoende middelen (in termen van financieel, maar ook sociaal of cultureel kapitaal), maatschappelijk uitgesloten worden en meervoudige deprivatie (het gebrek aan middelen en de maatschappelijke uitsluiting versterken elkaar op vele vlakken: gezondheid, wonen, enz.) (Bouverne – De Bie, 2003)

De definitie van Jan Vranken kreeg een aanvulling door Prof. Dr. Tine Van Regenmortel: 'De armoedekloof kan enkel worden overbrugd wanneer de samenleving ook een appel doet op het psychologisch kapitaal van personen die in armoede leven en van hun omgeving. De samenleving maakt daarbij de economische, sociale en culturele kapitaalvormen voor hen toegankelijk. Zo krijgt iedereen gelijke kansen op niet-kwetsende sociale en maatschappelijke interacties en op waardevolle bindingen met zichzelf, de anderen, de maatschappij en de toekomst'

Hoewel deze definitie aan de oorsprong ligt van het Indicatorenrapport, is er in Gent verder gewerkt aan de wetenschappelijke invulling van het thema armoede (OCMW Gent, 2014). Bij het onderdeel Wetenschappelijke onderbouwing van het Armoedebeleidsplan 2014-2019 wordt armoede gedefinieerd als:

1. Een gebrek aan middelen
 2. Sociale uitsluiting
 3. Een socialisatie in een cumulatie van uitsluitingen
- (Bouverne - De Bie, 2003; Roets, 2013)

Armoede verwijst in deze definitie naar het gebrek aan zowel materiële als immateriële (of sociale) maatschappelijke hulpbronnen (Lister, 2004). De cumulatie van sociale uitsluitingen kan ertoe leiden dat mensen in armoede (maar ook andere burgers) een cultuurpatroon opbouwen waarin armoede als een evidentie wordt beschouwd (cf. cultuur van het zwijgen). Dit laatste is geen eigenschap van de armen zelf maar wel een gevolg van een socialisatie in armoede van zowel armen als niet-armen: het geleerd hebben zich neer te leggen bij processen van sociale uitsluiting.

Een aantal keuzes zijn gemaakt in dit rapport. De eerste keuze is dat armoede enkel wordt onderzocht aan de hand van kwantificeerbare gegevens. Om armoede als totaalconcept te meten, zal er ongetwijfeld aanvullend kwalitatief materiaal nodig zijn. Deze pragmatische keuze leidt vanzelf tot het werken met indicaties van armoede. Het gebruik van indicatoren is een bekende methodiek, hierbij is het op zoek gaan in het cijfermateriaal naar een set van indicatoren die als geheel de realiteit wat vereenvoudigt en overzichtelijk maakt.

Een tweede keuze betreft het omgaan met de verschillende domeinen waarin armoede en sociale uitsluiting kunnen voorkomen. Een netwerk van uitsluiting wijst expliciet op het samen voorkomen van uitsluiting en deprivatie, wat armoede meten gecompliceerder maakt. Gevolg is dat een armoede-indicator meer dan één levensdomein zou moeten omvatten. Dit is – met uitzondering van de kansarme geboorten – zelden mogelijk. De keuze om binnen de domeinen naar situaties van armoede op zoek te gaan, en om dan deze verschillende domeinen naast elkaar te zetten, is de enige mogelijke.

Dit houdt in dat:

- dit document verder bouwt op het Indicatorenrapport 2015,
- het uitgaat van dezelfde indicatoren en dezelfde bronnen als de update van het Indicatorenrapport in 2015.

Deze actualisering moet ons in staat stellen om een antwoord te bieden op de volgende vragen:

1. Welke evoluties zien we in de bevolkingsgroepen met een verhoogd armoederisico?
2. Stijgt of daalt de armoede in Gent?

Om op deze beide vragen te antwoorden is uiteindelijk deze lijst van 28 indicatoren gebruikt over verschillende domeinen heen:

Demografie

- Alleenstaanden
- Alleenstaande ouders
- Herkomst (5 deelindicatoren, waarvan er 4 worden weerhouden in het kader van relevantie voor het armoedebeleid)

Inkomen en arbeid

- Geïndexeerde fiscale inkomens
- Aandeel personen met overmatige schuldenlast
- Werkloosheidsdruk jongere werkzoekenden
- Werkloosheidsdruk langdurige werkzoekenden
- Werkloosheidsdruk EU15
- Werkloosheidsdruk EU13
- Werkloosheidsdruk Turkse herkomst
- Werkloosheidsdruk Marokkaanse herkomst
- Aandeel rechthebbenden RMI of RMH (zonder medische kaart)
- Inkomensgarantie voor Ouderen (IGO) en Gewaarborgd Inkomen voor Ouderen (GIB)

- Aandeel personen erkend door de Directie-generaal Personen met een Handicap

Moeilijk te registreren kansengroepen

- Mensen zonder wettig verblijf: personen die minimum 1 medische kaart hebben ontvangen

Onderwijs, gezondheid en huisvesting

- Schoolse achterstand
- Subjectieve gezondheid
- Psychische gezondheid
- Rechthebbenden op een verhoogde tegemoetkoming
- Kandidaat-huurders sociale huisvesting
- Opgestarte procedures voor uithuiszettingen

Hulp

- Budget- en schuldhulpverlening

Energie

- Aandeel afgesloten toegangspunten elektriciteit
- Aandeel afgesloten toegangspunten aardgas

Kinderarmoede

- Aandeel geboorten in kansarme gezinnen

Technische beschouwingen

Elke databank heeft een eigen ontsluitingstempo. Dit wil zeggen dat wat 'recent' is voor de ene reeks, al 2 jaar oud is voor een andere reeks. Bij deze actualisering is het beter de logica van de jaartallen te volgen. Als ijkpunt is dus het beginpunt genomen van de legislatuur namelijk 2012. De gegevens van 2012 zijn gezet naast die van 2017.

Vandaar de keuze voor het bepalen van de evolutie van een welbepaalde indicator: namelijk de periode tussen 2012 en 2017. In dit rapport worden dus voornamelijk de evoluties tussen 2012 en 2017 in kaart gebracht. De uitzonderingen hierop worden vermeld in de tabellen.

Demografie

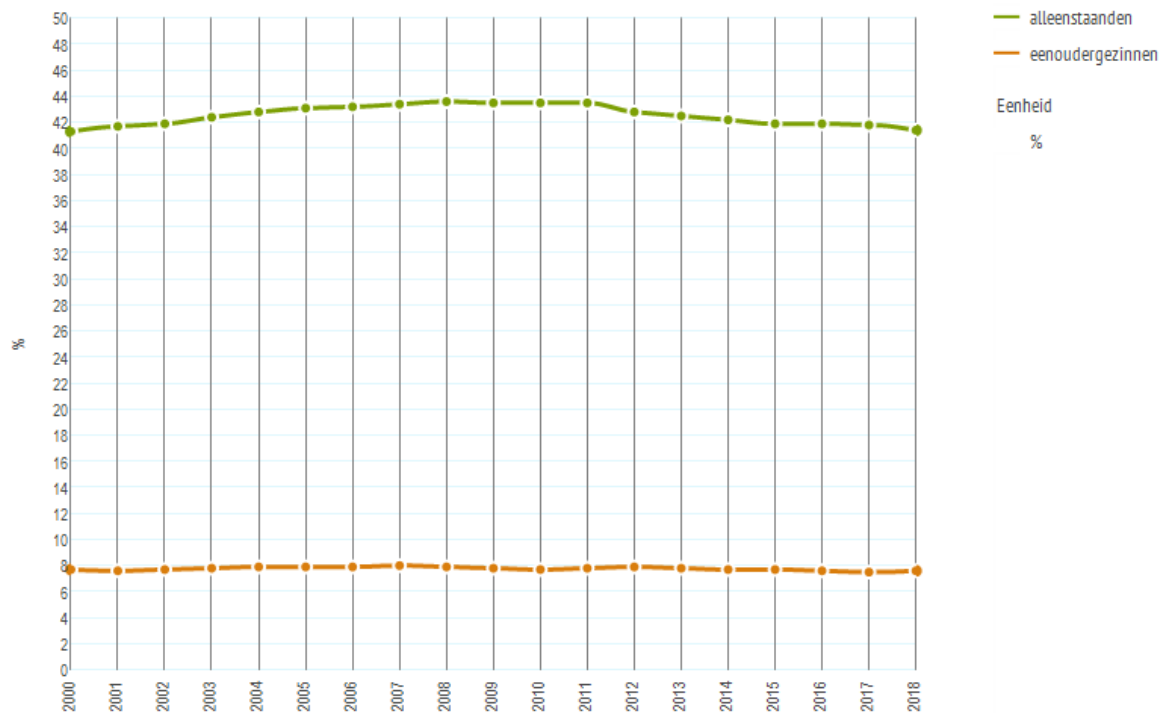
Alleenstaanden en alleenstaande ouders

Sommige bevolkingsgroepen kennen een verhoogd armoederisico: alleenstaanden, alleenstaande ouders, jongeren en senioren. Senioren zijn als groep te heterogeen en zijn dus niet eenduidig af te bakenen als een bevolkingsgroep met verhoogd armoederisico. De indicator 'senior' haalt dan ook de eindselectie niet binnen het domein demografie. (In een volgend domein wordt een betere indicator gevonden om senioren met verhoogd armoederisico te beschrijven). Voor jongeren geldt hetzelfde: ook hier is de groep te heterogeen, waardoor voor jongeren gekozen is om de werkloosheid te

monitoren, dit omdat de overgang van onderwijs naar arbeidsmarkt een cruciaal gegeven is voor jongeren.

Voor deze bevolkingsindicatoren hebben we gegevens tot 2018. Deze geven we informatief mee, maar de scope van dit rapport is de periode 2012-2017, waardoor enkel de evoluties van deze periode zijn besproken.

Aandeel (%) alleenstaanden en eenoudergezinnen binnen de Gentse gezinnen

Bron: Bevolkingsregister Stad Gent (bevolkings- en vreemdelingenregister)

De indicator 'aandeel alleenstaanden' wordt berekend door het aantal alleenstaanden af te zetten op het aantal huishoudens (of gezinnen) in Gent.

De indicator 'eenoudergezinnen' is de verhouding tussen het aantal eenoudergezinnen en het totaal aantal huishoudens.

In Gent bedraagt het aandeel alleenstaanden 41,4% van de gezinnen in 2018. Tussen 2000 en 2008 is deze indicator jaarlijks gestegen met enkele percentpunten tot 43,6%. Het aandeel alleenstaanden is sinds 2008 licht aan het dalen.

In Gent leven veel alleenstaanden. Iets minder dan de helft van alle Gentse huishoudens zijn alleenstaanden of alleenstaande ouders. Hun aandeel groeide de voorbije jaren voortdurend aan, met het jaar 2008 als kentering: in dat jaar heeft de daling zich ingezet. Dit is een fenomeen dat we terugvinden in elke stad. Bovendien is de basis van de telling steeds het domicilie. Wanneer mensen samenwonen, maar (nog) niet beide op datzelfde adres gedomicilieerd zijn, komen ze in dit rapport naar voren als 'alleenstaand'.

Het aandeel eenoudergezinnen bedroeg in 2012 7,9% van de gezinnen. Tussen 2012 en 2018 is deze indicator dalend om in 2017 uit te komen op 7,5%. In 2018 stijgt deze indicator terug licht tot 7,6%.

Samenvattende tabellen

	Aandeel alleenstaanden
2012	42,8%
2017	41,8%

Bron: Bevolkingsregister, Stad Gent

Trend 2012-2017: dalend

	Aandeel eenoudergezinnen
2012	7,9%
2017	7,5%

Bron: Bevolkingsregister, Stad Gent

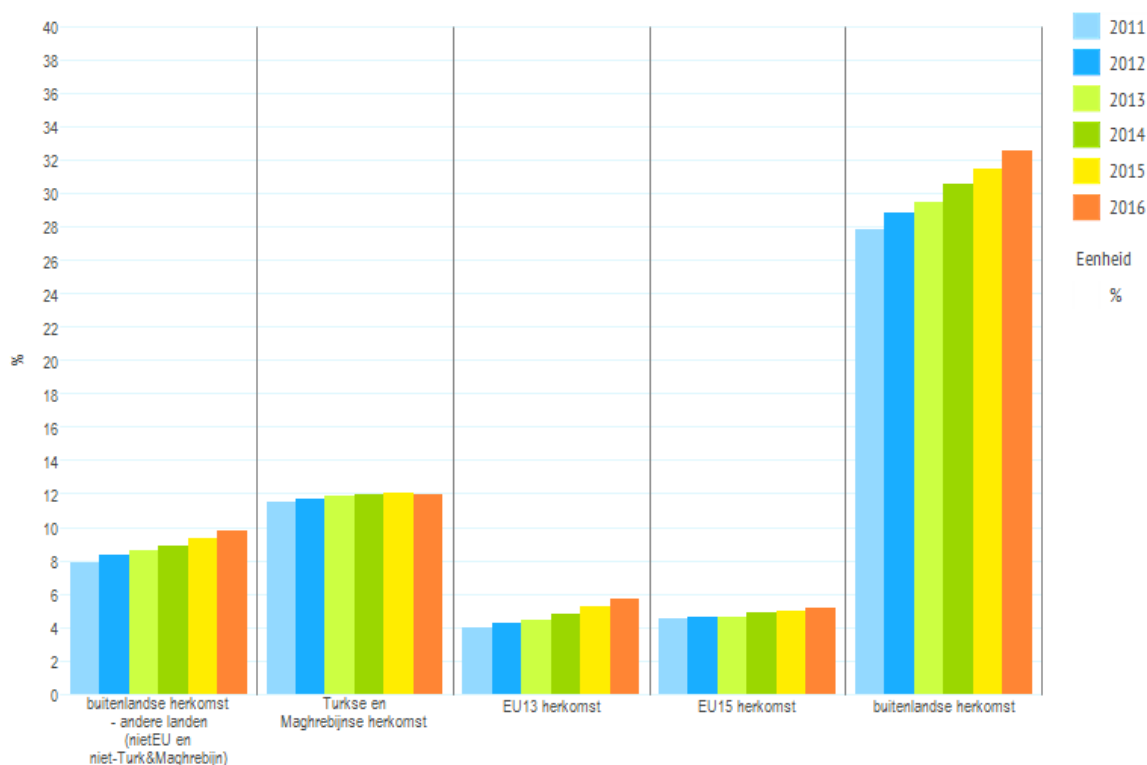
Trend 2012-2017: dalend

Herkomst

Er is gekozen om de administratieve gegevens te presenteren over de herkomst van de volledige Gentse bevolking. Dat is het resultaat van een koppeling tussen de gegevens uit het Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming (DWH AM&SB) van de Kruispuntbank Sociale Zekerheid (KSZ) en de gegevens van het Rijksregister over de nationaliteitshistoriek van een persoon en diens ouders.

Om de herkomst van een persoon te bepalen worden 4 criteria in rekening gebracht: de huidige nationaliteit van de persoon, de geboortenationaliteit van de persoon (vóór een eventuele nationaliteitswijziging), de geboortenationaliteit van de vader en de geboortenationaliteit van de moeder. Is één van deze 4 criteria een niet-Belgische nationaliteit, dan wordt de persoon beschouwd als zijnde een persoon van buitenlandse herkomst. Deze operationalisering sluit aan bij de afbakening van de doelgroep van het Vlaamse integratiebeleid zoals bepaald in artikel 3 van het Vlaamse Integratiedecreet van 2009: 'personen die legaal en langdurig in België verblijven en die bij hun geboorte niet de Belgische nationaliteit bezaten of van wie minstens één van de ouders bij geboorte niet de Belgische nationaliteit bezat.'

Aandeel personen van buitenlandse herkomst (niet EU en niet Turks of Maghrebijns) – Turkse en Maghrebijnse - EU 13 - EU 15 en buitenlandse herkomst

Bron: Kruispuntbank Sociale Zekerheid - Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming

Voor deze indicatoren hebben we gegevens voor de periode 2011-2016.

Het aandeel personen van buitenlandse herkomst in Gent neemt jaar na jaar toe. Deze indicator nam toe van 27,9% in 2011 tot een aandeel van 32,6% in 2016. Dus bijna een derde van de Gentse bevolking is van buitenlandse herkomst.

Bij de verdere opsplitsing van de buitenlandse herkomst in 4 groepen² valt het op dat alle groepen blijven toenemen: het aandeel personen met Turkse en Maghrebijnse herkomst blijft toenemen van 11,5% (2011) naar 12,0% (2016) evenals het aandeel personen met een EU13 herkomst: van 4% (2011) naar 5,7% (2016). Het aandeel buitenlandse herkomst min de herkomstgroepen van de Turken en Maghrebijnen, en min de EU-landen, blijft toenemen van 7,9% (2011) naar 9,8% (2016). De indicator personen met een herkomst uit de EU15 neemt toe van 4,5% (2011) naar 5,1% (2016).

Van deze indicatoren worden er 4 weerhouden: het aandeel personen van de EU15 landen is geen herkomstgroep met een verhoogd armoederisico, waardoor we deze indicator niet behouden bij de eindselectie. Om redenen van volledigheid wordt deze echter mee getoond op de grafiek hierboven en getoond in de samenvattende tabel hieronder.

² EU13 = Estland, Letland, Litouwen, Polen, Tsjechië, Slovaakse, Hongarije, Slovenië, Bulgarije, Roemenië, Malta, Cyprus, Kroatië

EU15 = Ierland, Verenigd Koninkrijk, Oostenrijk, Denemarken, Zweden, Finland, Italië, Spanje, Portugal, Griekenland, Nederland, Frankrijk, Duitsland, Luxemburg en België

Samenvattende tabel

aandeel personen van:	2012	2016
EU13 herkomst	4,2%	5,7%
Turkse en Maghrebijnse herkomst	11,7%	12,0%
Buitenlandse herkomst - andere landen (nietEU en niet-Turk&Maghrebijn)	8,3%	9,8%
Buitenlandse herkomst	28,9%	32,6%

Bron: Kruispuntbank Sociale Zekerheid - Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming

Trend 2012-2016:

EU13 herkomst:	stijgend
Turkse en Maghrebijnse herkomst:	stijgend
Buitenlandse herkomst - andere landen (nietEU en niet-Turk&Maghrebijn):	stijgend
Buitenlandse herkomst:	stijgend

Inkomen en arbeid

Voor de actieve bevolking is het interessant om het multifactoriële van armoede in te delen in 3 domeinen en circuits. Of, armoede ontstaat als 3 beschermingsmechanismen falen (Van den Bosch, e.a., 2009):

Het eerste mechanisme valt onder demografische ontwikkelingen en gezinsvorming, zoals eerder aan bod gekomen. Gezinsvorming is van groot belang voor inkomens- en welvaartsverdeling. Ook personen zonder eigen inkomen kunnen bestaansonzekerheid mijden door samen te wonen met andere personen met voldoende inkomen.

Het tweede mechanisme omvat inkomsten uit arbeid en maatschappelijke participatie via het hebben van werk, welke bestaanszekerheid en relatieve welvaart verzekert. Inkomen en de verdeling ervan zijn steevast eerste insteken als het om het meten van armoede gaat.

Een derde mechanisme is dat van de sociale zekerheid in ruime zin, naast werkloosheidsuitkeringen ook sociale bijstand, leefloon en equivalent leefloon.' (Indicatorenrapport, Stad Gent, 2009)

Als mensen hun plaats op de arbeidsmarkt niet (meer) vinden, is er het sociale vangnet aan uitkeringsmaatregelen. Hun individueel inkomen is laag, wat niet noodzakelijk betekent dat hun levensstandaard laag is, want vaak leven ze in een huishouden dat nog inkomen uit arbeid kent.

Toch geeft onderzoek aan dat werklozen een traditioneel kwetsbare categorie zijn. Er wordt zelfs aangegeven dat er na 1992 een groeiende kloof is tussen gemiddeld arbeidsinkomen en gemiddeld vervangingsinkomen. (Van den Bosch, e.a., 2009)

Selectieve verhogingen van deze (vervangings)inkomens na het jaar 2000 hebben deze trend tijdelijk kunnen afremmen maar niet kunnen doorbreken. Het gevolg is dat we een duidelijke toename zien van de armoede bij de gezinnen op actieve leeftijd die uitsluitend van uitkeringen moeten leven. Deze trend is bijzonder veelbetekenend bij de huishoudens waar een werkloosheidsuitkering de enige bron van inkomsten is. Ook armoedepercentages onder werklozen vertonen een vrij sterk

stijgende lijn. (Indicatorenrapport, Stad Gent, 2009) Waar een werkloze in Vlaanderen in 2009 een armoederisico had van 19,0% (ADS, EU-SILC) is dit anno 2015 opgelopen tot 31,0%. (Vlaamse Armoedemonitor, 2017)

In het Indicatorenrapport 2012 zijn de volgende indicatoren gemonitord op het gebied van werkloosheid: de werkloosheidsdruk voor Gent en daarnaast de werkloosheidsdruk voor de jongeren en langdurig werklozen. Verder is de werkloosheidsdruk in kaart gebracht naar herkomst voor de volgende groepen: mensen met een EU-13, EU-15, Marokkaanse en Turkse herkomst.

De aandacht voor langdurig werkzoekenden wordt ingegeven door een afname van kansen op arbeidsmarktintegratie en dus impliciet ook door een verhoogde kans op armoede. De aandacht voor jongerenwerkloosheid wordt beargumenteerd vanuit het overgangsproces van onderwijs naar arbeidsmarkt dat vaak als lang en precair wordt beschreven. De eerste stappen op de arbeidsmarkt kunnen in sterke mate de verdere arbeidsloopbaan en -kansen bepalen, evengoed de kans om al dan niet in armoede verzeild te geraken. (Oases, Jaarboek Armoede en sociale uitsluiting, 2008)

Bij de werkloosheidsdruk wordt het aandeel niet werkende werkzoekenden (nwwz) op beroepsactieve leeftijd afgezet (18 t.e.m. 64 jaar) ten opzichte van alle inwoners op beroepsactieve leeftijd (18 t.e.m. 64 jaar) (= nwwz op beroepsactieve leeftijd / bevolking op beroepsactieve leeftijd (met andere woorden: de potentiële beroepsbevolking)).

Naast de werkloosheidsdruk zijn hieronder ook andere aspecten besproken die gerelateerd zijn aan het inkomen, met name:

- geïndexeerde fiscale inkomens,
- personen met een overmatige schuldenlast,
- personen met een recht op het leefloon of het equivalent leefloon,
- het aandeel gerechtigden (\geq 65 jaar) op een Gewaarborgd Inkomen voor Bejaarden en de Inkomensgarantie voor Ouderen,
- en ten slotte het aandeel personen met een handicap.

Fiscale inkomens

Fiscale statistieken kennen een langere ontsluitingstijd dan de meeste statistieken of indicatoren. Deze statistieken zijn immers gelinkt aan de verwerking van de belastingaangiften. Het jaar refereert naar het inkomstenjaar.

Onder netto inkomen wordt verstaan: het brutoloon na aftrek van sociale bijdragen en beroepskosten, vermeerderd met andere belastbare netto inkomsten (uit onroerende goederen, uit kapitaal en roerende goederen, en uit diverse andere bronnen). Het betreft enkel het belastbaar inkomen, niet-belastbare componenten zijn dus niet opgenomen in dit concept.

De belastingplichtigen worden ingedeeld in 13 inkomensklassen en een aparte klasse voor de nul inkomens. Het betreft geïndexeerde inkomensgrenzen met referentiejaar 2007. Het niveau is het individu of de belastingplichtige en dus niet de belastingaangifte. De inkomensschijven zijn met andere woorden berekend op individueel niveau. Belastingplichtigen die omwille van het ontbreken van een inkomen of omwille van hun gezinslasten niet belastbaar zijn vormen de categorie nul inkomens. Standaard komen zij echter niet voor in de fiscale statistieken.

Verschillende sociale uitkeringen, zoals het leefloon, zijn fiscaal vrijgesteld en worden dus niet in aanmerking genomen voor de berekening van het belastbaar inkomen. Ter volledigheid geven we mee dat we de nul inkomens meegenomen hebben omdat vele belastingplichtigen, omwille van hun inkomen (jongeren zonder inkomen) of omwille van hun gezinslasten niet belastbaar zijn, anders niet voorkomen in de statistiek. (Metadata fiscale inkomens, Gent in cijfers website)

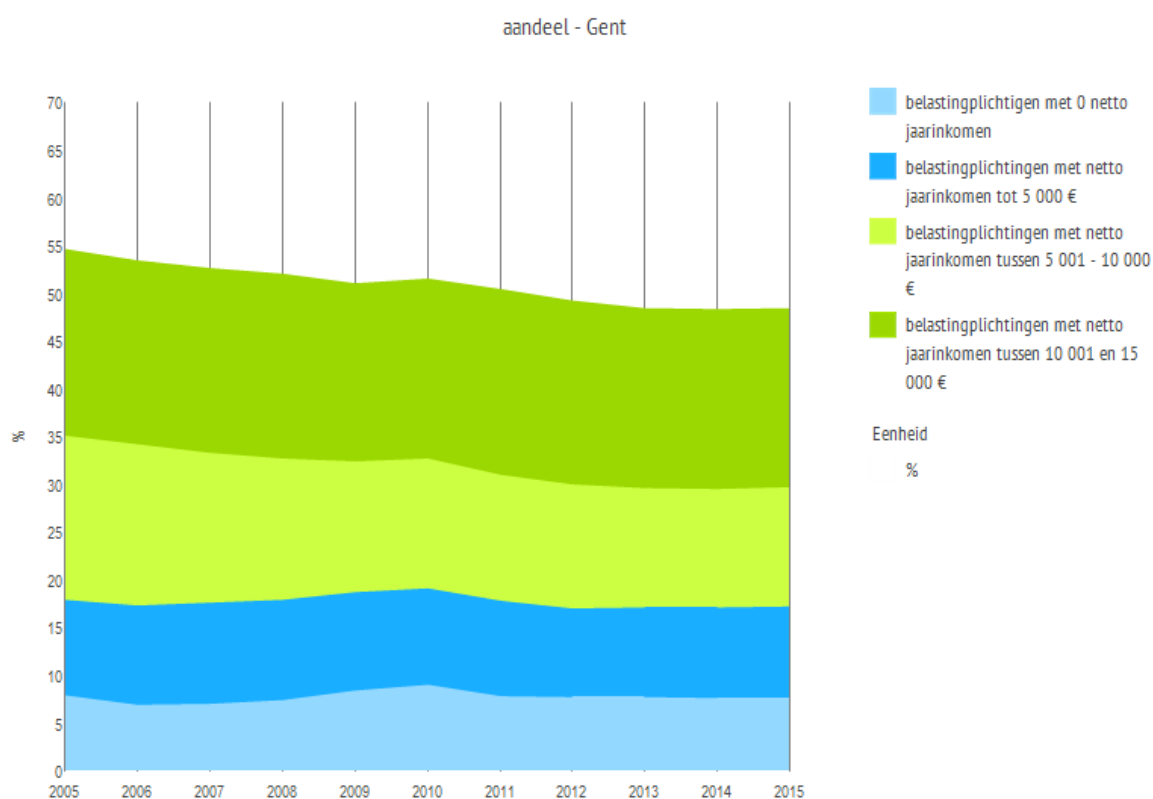
In de grafiek zijn 14 klassen opgenomen:

- De nul inkomens
- De klasse tot 5000 euro netto inkomen
- Tussen de 5001 en 10000 euro netto inkomen
- Tussen 10001 en 15000 euro netto inkomen
- ...
- Tussen 90001 en 100000 euro netto inkomen
- Meer dan 100000 euro netto inkomen

De evolutie van deze laagste inkomensschijven toont aan dat het aandeel nul inkomens is gedaald van 7,8% in 2012 naar 7,7% in 2015. Het aandeel inkomens tot 5000 € nam in dezelfde periode toe van 9,3% naar 9,6%. Een daling valt waar te nemen in de inkomensschijf van 5001-10000 €: van 13,0% naar 12,5%. De inkomensschijf van 10001-15000 € kent het grootste aandeel van de schijven onder de 20.000 €: deze is gedaald van 19,1% in 2012 naar 18,6% in 2015.

We beperken ons tot de bespreking van deze 4 laagste schijven omdat deze staan voor de lage inkomens. Een laag inkomen wordt hier beschouwd als een inkomen van 15000 € of minder. De onderste 5 categorieën samen evolueren als volgt:

Bron: Statistics Belgium

Het aandeel van de belastingplichtigen met nul inkomens en een netto inkomen tot 15 000 € neemt af in de periode 2012 – 2015. Toch bedraagt dit aandeel 48,4% in 2015. Dit wil zeggen dat bijna de helft van de belastingplichtigen in Gent het moet stellen met een netto inkomen van 15 000 € of minder per jaar. Deelt men deze 15 000 € door 12, dan bekom je een netto inkomen van 1250 € per maand. Hier moet vermeld worden dat dit binnen een context van stijgende levensduurte moet worden bekeken: met eenzelfde jaarloon in 2005 kon je je meer veroorloven dan met hetzelfde inkomen in het jaar 2015.

Samenvattende tabel

Aandeel van de belastingplichtigen met nul inkomens en een netto inkomen tot 15 000 €

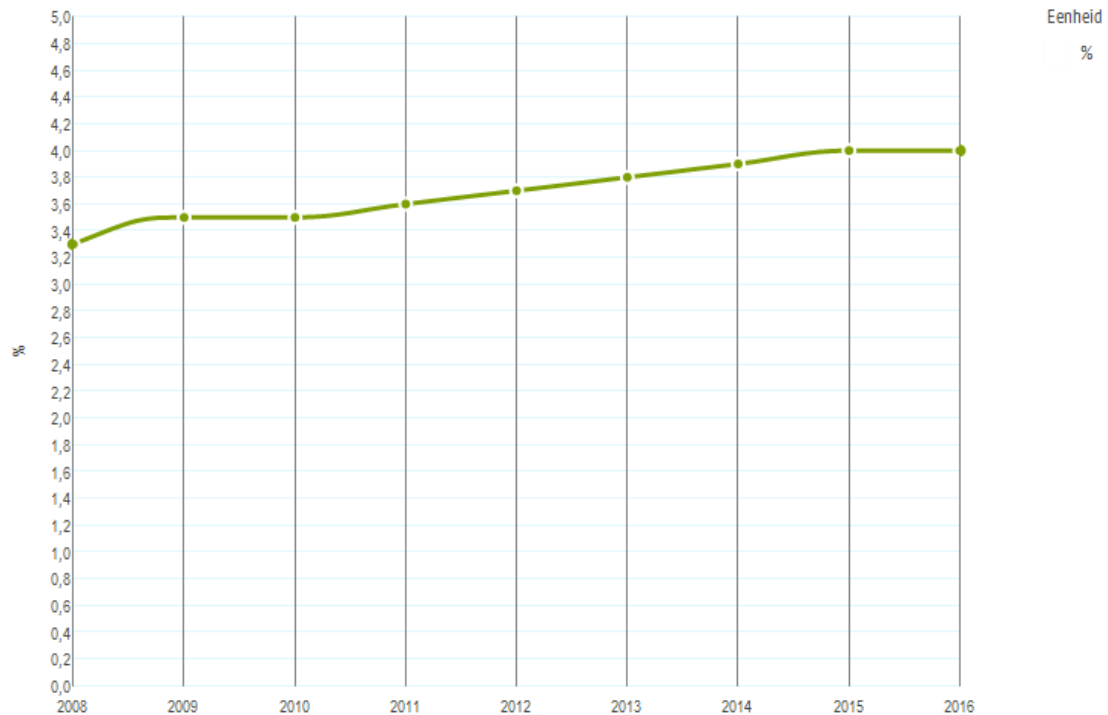
2012:	49,2%
2015:	48,4%

Bron: Statistics Belgium

Trend 2012-2015: dalend

Aandeel personen met overmatige schuldenlast

Personen met overmatige schuldenlast - Gent

Bron: Stadsmonitor 2017

Deze indicator uit de Stadsmonitor omvat het aantal personen dat op 31 december van het jaar bij de Centrale voor Kredieten aan Particulieren van de Nationale Bank van België (NBB) geregistreerd staat met minstens één wanbetaling voor een consumentenkrediet (verrichtingen op afbetaling en kredietopeningen) of hypothecair krediet, afgesloten door natuurlijke personen voor privédoeleinden, in % van de bevolking van 18 jaar en ouder.

De criteria die aanleiding geven tot de registratie van een wanbetaling zijn:

1. voor de verrichtingen op afbetaling (verkopen op afbetaling, de leningen op afbetaling en de financieringshuren): als 3 termijnbedragen op hun vervaldag niet of onvolledig zijn betaald, als een vervallen termijnbedrag gedurende 3 maanden niet of onvolledig is betaald of als de nog te vervallen termijnbedragen onmiddellijk opeisbaar geworden zijn;
2. voor de kredietopeningen: als een bedrag aan kapitaal en/of totale kosten komt te vervallen en dit niet of onvolledig werd terugbetaald binnen een termijn van 3 maanden, als het kapitaal volledig opeisbaar is geworden en het verschuldigde bedrag niet of onvolledig werd terugbetaald of als het totaal terug te betalen bedrag niet werd terugbetaald binnen de maand na het verstrijken van de nulstellingstermijn;
3. voor de hypothecaire kredieten: als een verschuldigd bedrag niet of onvolledig is betaald binnen 3 maanden na de vervaldag of als een verschuldigd bedrag niet of onvolledig is betaald binnen 1 maand na de ingebrekestelling via een aangetekend schrijven.

De term ‘overmatige schuldenlast’ slaat hier enkel op wanbetalingen volgens de criteria vastgelegd door de Centrale voor Kredieten aan Particulieren van de Nationale Bank van België. Of deze achterstallen al dan niet in wanverhouding staan tegenover het inkomen wordt bij deze indicator niet beoordeeld. De indicator brengt bovendien maar een deel van de personen met schuldenlast in beeld, namelijk diegenen die geregistreerd staan bij de Centrale voor Kredieten aan Particulieren. Daarbij houdt men enkel rekening met achterstallen als gevolg van consumptie- en hypothecaire kredieten, niet met andere mogelijke achterstallen zoals voor huur, nutsvoorzieningen of gezondheidskosten.

Deze indicator vertoont een stijgende trend tussen 2012 (3,7%) en 2015 (4,0%), om daarna te stabiliseren in 2016.

Samenvattende tabel

Aandeel personen met overmatige schuldenlast

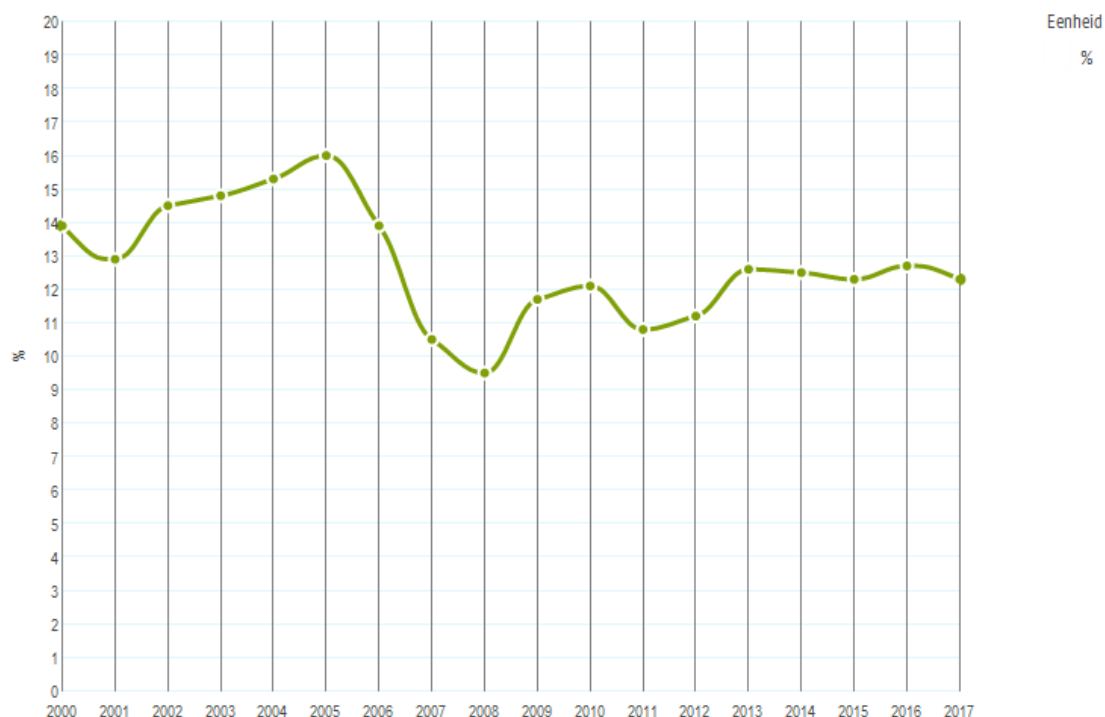
2012:	3,7%
2016:	4,0%

Bron: Stadsmonitor 2017

Trend 2012-2016: stijgend, met een stabiel cijfer vanaf 2015 tot en met 2016

Werkloosheidsdruk bij 18-24 jarigen

Werkloosheidsdruk bij 18 tot 24-jarigen (jongerenwerkloosheidsdruk) - Gent

Bron: vdab

Voor de werkloosheidsdruk bij kansengroepen bespreken we cijfers vanaf 2000. We hebben voor de berekening de bevolkingskubussen van Stad Gent gebruikt.

De werkloosheidsdruk is de verhouding tussen het aantal niet-werkende werkzoekenden (op 31/03/X) en het aantal inwoners van 18 tot en met 64 jaar (op 01/01/X). De werkloosheidsdruk bij inwoners van 18 tot en met 24 jaar is dan de verhouding tussen de niet-werkende werkzoekenden van 18 tot en met 24 jaar (op 31/03, deze datum is gekozen omdat in het werkveld een consensus bestaat dat eind maart een stabiel en representatief cijfer is om de jaarlijkse werkloosheidscijfers op te baseren) en de potentiële beroepsbevolking van 18 tot en met 24 jaar (op 01/01/X).

In 2005 stond de jongerenwerkloosheidsdruk op 16%, om daarna te dalen tot 9,5% in 2008. Vanaf dan is de invloed van de economische crisis merkbaar. De curve is na 2008 stijgend, met een uitzondering voor het jaar 2011, waar de jongerenwerkloosheid terug daalde tot 10,8%. Vanaf 2013 (12,6%) blijft deze indicator vrij stabiel om in 2017 op 12,3% te eindigen.

Samenvattende tabel

Werkloosheidsdruk bij 18-24 jarigen

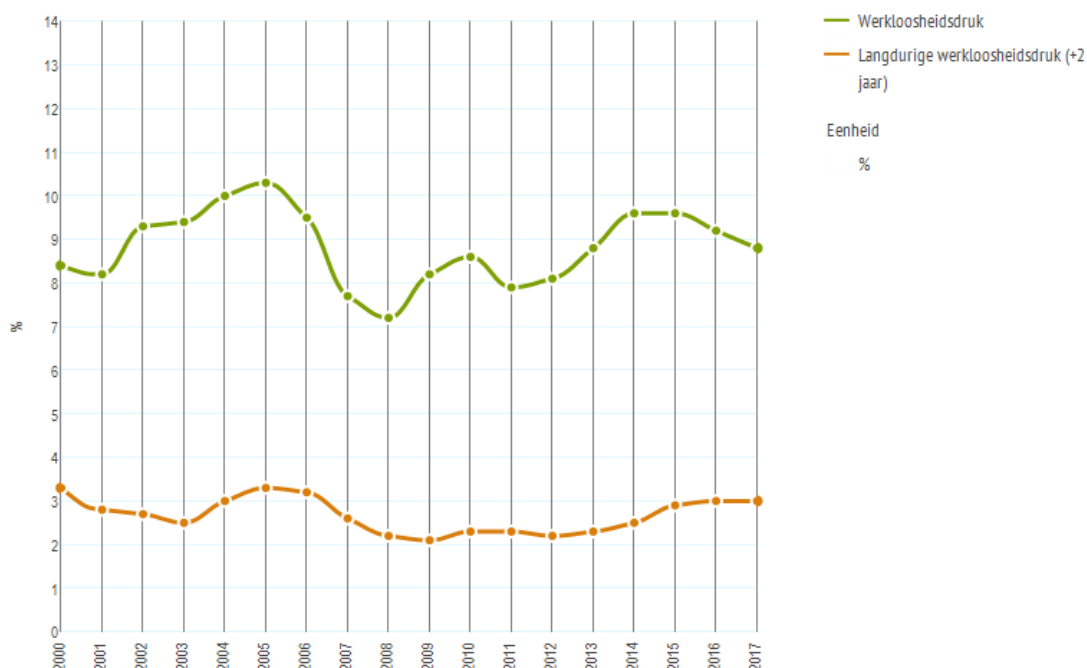
2012:	11,2%
2017:	12,3%

Bron: VDAB, Stad Gent

Trend 2012-2017: stijgend, met het laatste jaar een lichte daling

Langdurige werkloosheidsdruk (+2 jaar)

De langdurige werkloosheidsdruk is de werkloosheidsdruk van personen die langer dan 2 jaar werkzoekend zijn. Deze wordt berekend door in de teller het aantal niet-werkende werkzoekenden te nemen en in de noemer de potentiële beroepsbevolking, met andere woorden: de Gentenaars van 18 tot en met 64 jaar. In de grafiek hieronder is de langdurige werkloosheidsdruk geplaatst naast de algemene werkloosheidsdruk voor Gent.

Bron: vdab

De langdurige werkloosheidsdruk volgt minder de algemene werkloosheidsdruk dan de jongerenwerkloosheidsdruk. Dit wil zeggen dat de langdurige werkzoekenden minder snel de effecten zullen voelen van een gunstige conjunctuur. Dit valt op voor de jaren 2014 en 2015. Daar waar de algemene werkloosheidsdruk tussen deze beide jaren is gestabiliseerd, is dit niet het geval voor de langdurige werkzoekenden. Hun aandeel is blijven stijgen in de periode 2014 -2015. Wanneer we de periode 2012 - 2017 beschouwen, dan is de trend van deze indicator stijgend: in 2012 stond de langdurige werkloosheidsdruk op 2,2%, in 2016 en in 2017 op 3,0%.

Samenvattende tabel

Langdurige werkloosheidsdruk

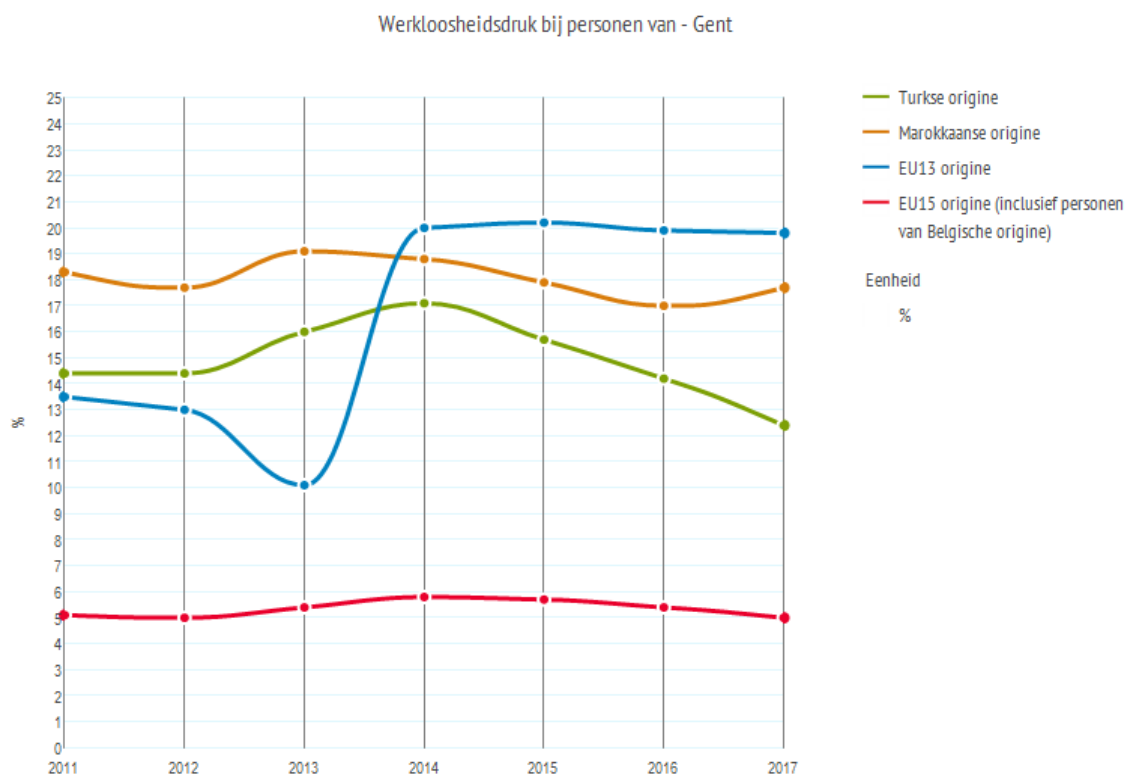
2012:	2,2%
2017:	3,0%

Bron: VDAB, Stad Gent

Trend 2012-2017: stijgend, met het laatste jaar een stabilisatie

Werkloosheidsdruk Europese, Turkse en Marokkaanse herkomst

De werkloosheidsdruk van personen van buitenlandse herkomst (bijvoorbeeld Marokkaanse herkomst) wordt berekend door de verhouding van het aantal niet-werkende werkzoekenden van Marokkaanse herkomst (Marokkanen en Belg geworden Marokkanen) op 31/03 t.o.v. het aantal personen van Marokkaanse herkomst (Marokkanen - Belg geworden Marokkanen) op 01/01 (tussen 18 en 64 jaar) af te zetten.

Bron: vdab

De totale werkloosheidsdruk in Gent bedraagt in Gent 8,8% in 2017. De algemene werkloosheidsdruk kent een dalende trend sinds 2015, waar de werkloosheidsdruk 9,6% bedroeg.

De werkloosheidsdruk naar herkomst geeft het volgende beeld: de werkloosheidsdruk van personen met een EU15 herkomst (inclusief de personen van Belgische herkomst) is als stabiel te bestempelen. In 2012 bedroeg deze druk 5,0% en in 2017 komt deze indicator terug uit op hetzelfde percentage. De EU15 herkomst is duidelijk de groep die het minst getroffen is door de werkloosheid.

De werkloosheidsdruk bij personen van Turkse en Marokkaanse herkomst verloopt vrij gelijkaardig tot in 2016. Deze druk ligt hoger bij personen van Marokkaanse herkomst (in 2017: 17,7%) dan bij personen van Turkse herkomst (in 2017: 12,4%). Na te zijn gedaald in de periode 2014-2016, is de indicator gestegen voor personen van Marokkaanse herkomst. Voor personen met een Turkse herkomst zet deze daling zich verder in. Het staat echter vast dat de werkloosheidsdruk voor personen van Turkse minstens 2 keer en voor personen van Marokkaanse herkomst minstens 3 keer zo hoog is als de werkloosheidsdruk voor personen met een herkomst uit de EU15 (inclusief de Belgen).

De indicator voor de nieuwe EU-landen (EU13) toont ons de kwetsbare positie van deze groep. In 2013 was de werkloosheidsdruk voor personen met een herkomst uit de EU13 net niet het dubbele van de werkloosheidsdruk van de EU15 (inclusief de Belgen). Anno 2017 staat deze indicator bijna 4 keer hoger (19,8%) dan de werkloosheidsdruk van de EU15 (inclusief de Belgen) (5,0%). Sinds 2014 blijft deze indicator echter stabiel rond de 20%. De grote stijging tussen 2013 en 2014 heeft te maken met het wegvallen van de overgangsmaatregelen voor de nieuwe EU-landen op 1 januari 2014: zo hadden Roemenen en Bulgaren voor die datum geen volledige toegang tot de arbeidsmarkt. Als gevolg van deze beperkte toegang tot de arbeidsmarkt hadden deze nationaliteiten ook onvolledige toegang tot de VDAB, waardoor veel werkzoekende Roemenen en Bulgaren voor 1 januari 2014 niet in de cijfers vertegenwoordigd waren.

Samenvattende tabel

Werkloosheidsdruk bij personen naar herkomst

	2012	2017
EU15 origine (inclusief personen van Belgische origine)	5,0%	5,0%
EU13 origine	13,0%	19,8%
Marokkaanse origine	17,7%	17,7%
Turkse origine	14,4%	12,4%

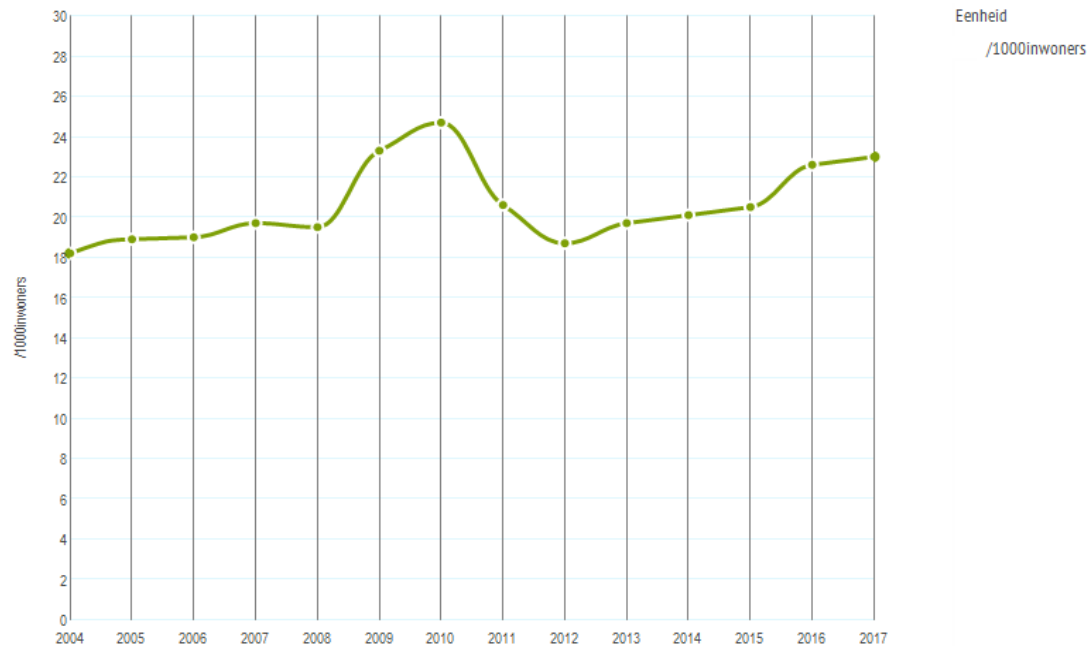
Bron: VDAB, Stad Gent

Trend 2012-2017:

EU15 origine: stabiel
EU13 origine: stijgend
Marokkaanse origine: stabiel
Turkse origine: dalend

Rechthebbenden op RMI en RMH (zonder medische kaart)

Aantal rechthebbenden op een RMI of RMH per 1000 inwoners (leefloon - equivalent leefloon) - Gent

Bron: OCMW Gent

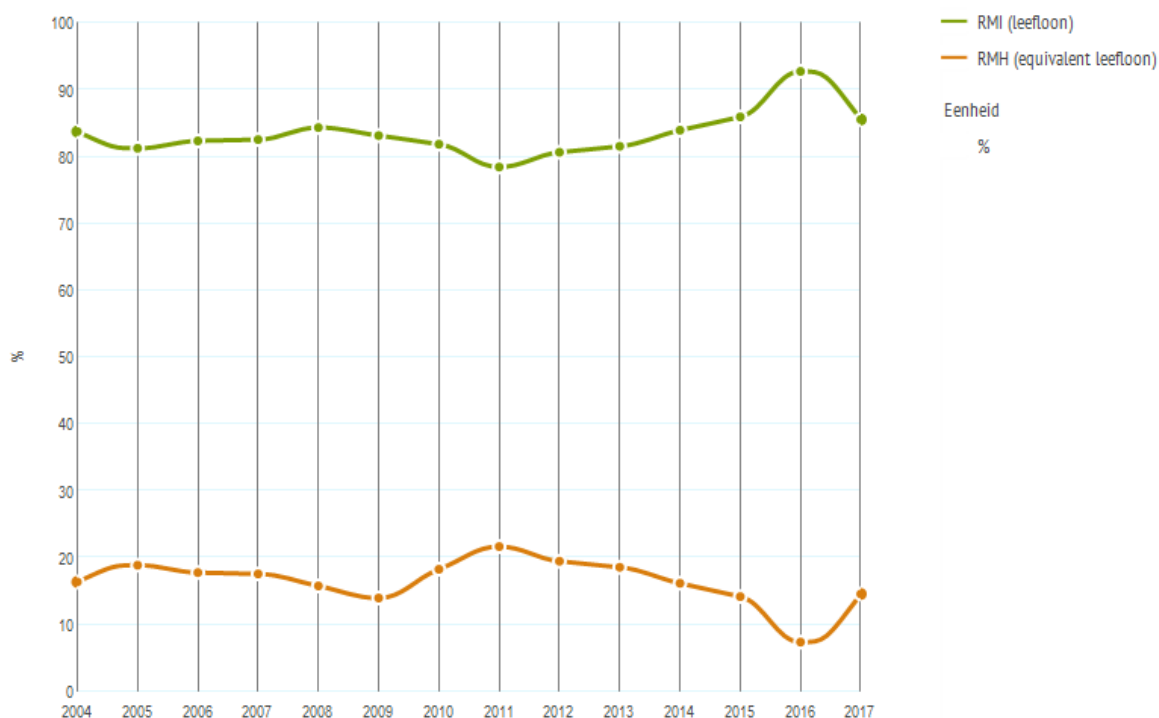
RMI of Recht op Maatschappelijke Integratie bestaat uit 3 componenten³, waarvan het leefloon de financiële component is. Voor RMH of Recht op Maatschappelijke Hulp is dit gelijkaardig maar dan met het equivalent leefloon. Leefloon en equivalent leefloon hanteren dezelfde barema's. Bij deze indicatoren wordt er gefocust op het (equivalent) leefloon.

Na een daling te hebben gekend tussen 2010 en 2012, is deze indicator gestegen tot in 2017. Het laatste jaar (2017) is deze indicator licht gestegen in vergelijking met het jaar ervoor. Deze stijging is niet louter toe te wijzen aan een toename van armoede, maar evenzeer aan het effect van het meer proactief op zoek gaan naar mensen om hun recht op een (equivalent) leefloon te garanderen. Per 1.000 Gentenaars met een leeftijd van 18 tot en met 19 jaar hebben 104 personen recht op RMI of RMH (op 31 december 2017). Dat is dus zo'n 10,4 procent van deze leeftijdsgroep. De groep 18 tot 19-jarigen neemt wel af ten opzichte van 2016, terwijl de groep 20 tot 24-jarigen eerder stabiel blijft. (Jaarverslag 2017, OCMW Gent)

³ De 3 componenten zijn voor RMI: leefloon, installatiepremie (= eenmalig recht, meestal in combinatie met leefloon) en geactiveerd leefloon (vnl Art. 60).

Voor RMH zijn de 3 componenten: equivalent leefloon, geactiveerd equivalent leefloon (ook vnl art 60) en de medische hulp (dringend en niet dringend).

Percentage rechthebbenden - Gent

Bron: OCMW Gent

Binnen de rechthebbenden RMI en RMH (zonder medische kaart) evolueert de verdeling van het aandeel rechthebbenden RMI en RMH als volgt: tussen 2012 en 2017 is het aandeel RMI rechthebbenden gestegen van 80,6% naar 85,5%. Het aandeel rechthebbenden RMH is consequent afgenomen van 19,4% naar 14,5%.

Samenvattende tabel

Rechthebbenden RMI en RMH (zonder medische kaart)

	2012	2017
Aantal rechthebbenden op een RMI of RMH per 1000 inwoners	18,7	23,0
% rechthebbenden RMI	80,6%	85,5%
% rechthebbenden RMH	19,4%	14,5%

Bron: OCMW Gent

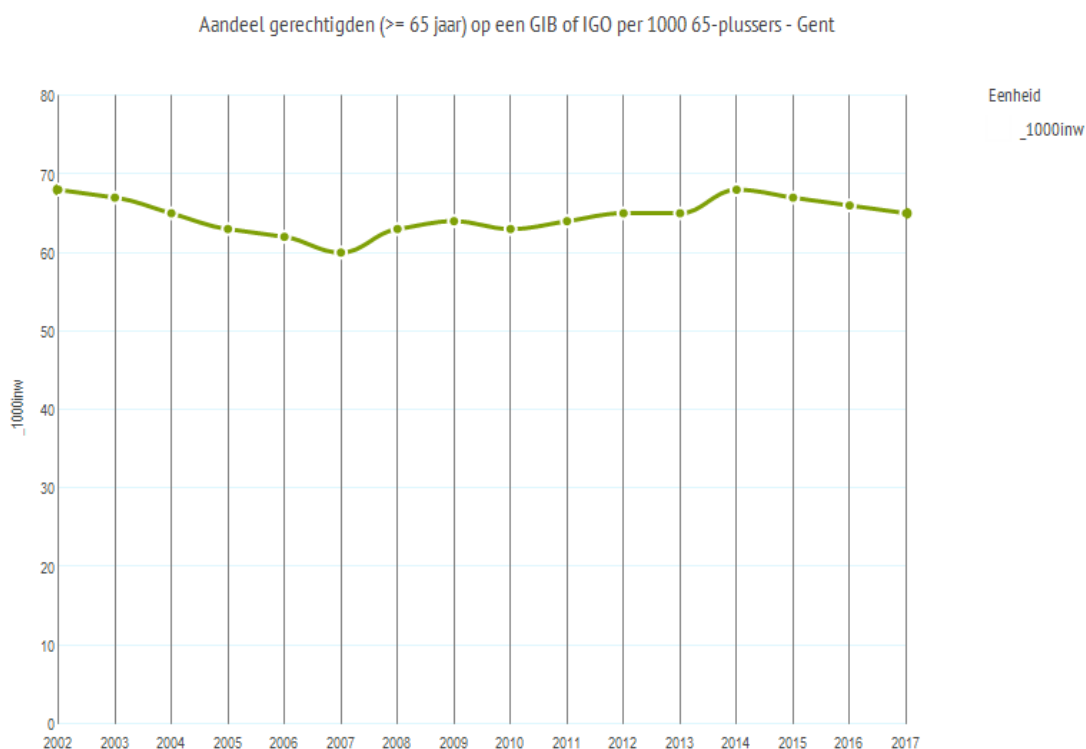
Trend 2012-2017: aantal rechthebbenden op een RMI of RMH per 1000 inwoners: stijgend, met het laatste jaar een stabilisatie

Aandeel (%) rechthebbenden RMI op het totaal RMI en RMH: stijgend

Aandeel (%) rechthebbenden RMH op het totaal RMI en RMH: dalend

Gewaarborgd Inkomen voor Bejaarden (GIB) en de Inkomensgarantie voor Ouderen (IGO)

Zowel het GIB als de IGO zijn bijstandsregelingen die de overheid verstrekt aan ouderen die de pensioengerechtigde leeftijd van 65 jaar bereikt hebben en die door omstandigheden geen of geen voldoende loopbaan hebben kunnen opbouwen. Het is een soort leefloon dat wordt toegekend aan ouderen die over onvoldoende bestaansmiddelen beschikken.

Bron: Rijksdienst voor Pensioenen

Het aantal gerechtigden op een GIB of IGO per 1000 inwoners >= 65 jaar kent sinds 2007 (60,4 gerechtigden per 1000 inwoners >= 65 jaar) een lichte stijging tot 2014 (67,6). Anno 2017 staat deze indicator op 64,8 gerechtigden per 1000 inwoners >= 65 jaar. Het aandeel ouderen met een GIB of IGO neemt af in Gent sinds 2014.

Samenvattende tabel

Gewaarborgd Inkomen voor Bejaarden (GIB) en de Inkomensgarantie voor Ouderen (IGO) per 1000 inwoners >= 65 jaar

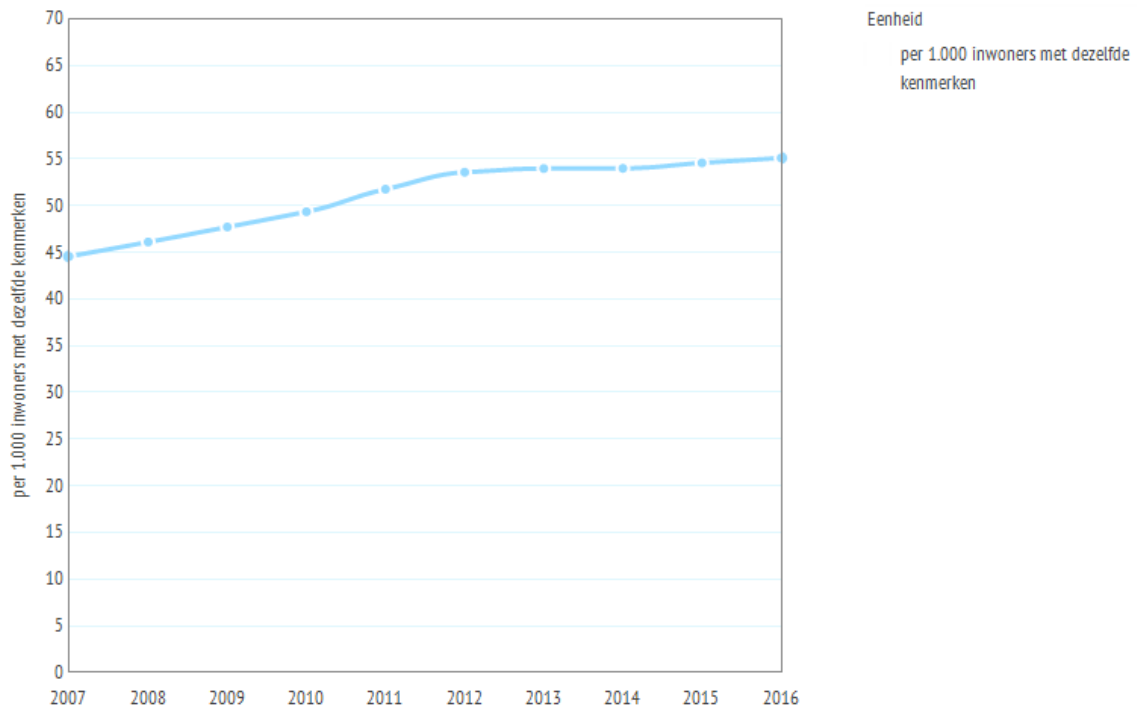
	2012	2017
Gewaarborgd Inkomen voor Bejaarden (GIB) en de Inkomensgarantie voor Ouderen (IGO) per 1000 inwoners >= 65 jaar	64,5	64,8

Bron: Rijksdienst voor Pensioenen

Trend 2012-2017: licht stijgend wanneer je 2017 met 2012 vergelijkt, maar sinds 2014 dalend

Personen erkend door de Directie-generaal Personen met een Handicap

Personen erkend door Directie-generaal Personen met een Handicap - Gent

Bron: Directie-generaal Personen met een Handicap

De Directie-Generaal Personen met een Handicap levert volgend cijfermateriaal over personen met een handicap:

- personen erkend door de Directie-Generaal Personen met een Handicap
- gerechtigden op een integratietegemoetkoming (IT)
- gerechtigden op een inkomensvervangende tegemoetkoming (IVT)
- gerechtigden op een tegemoetkoming hulp aan bejaarden (THAB)
- parkeerkaarten

De cijfers tonen een momentopname van de rechthebbenden op datum van 1 januari van elk kalenderjaar. De teller van deze indicator zijn alle personen in bovengenoemde stelsels, in de noemer staat de bevolking ouder dan 18 jaar.

Samenvattende tabel

Personen erkend door de Directie-generaal Personen met een Handicap

2012:	53,6 per 1000 inwoners 18+
2016:	55,1 per 1000 inwoners 18+

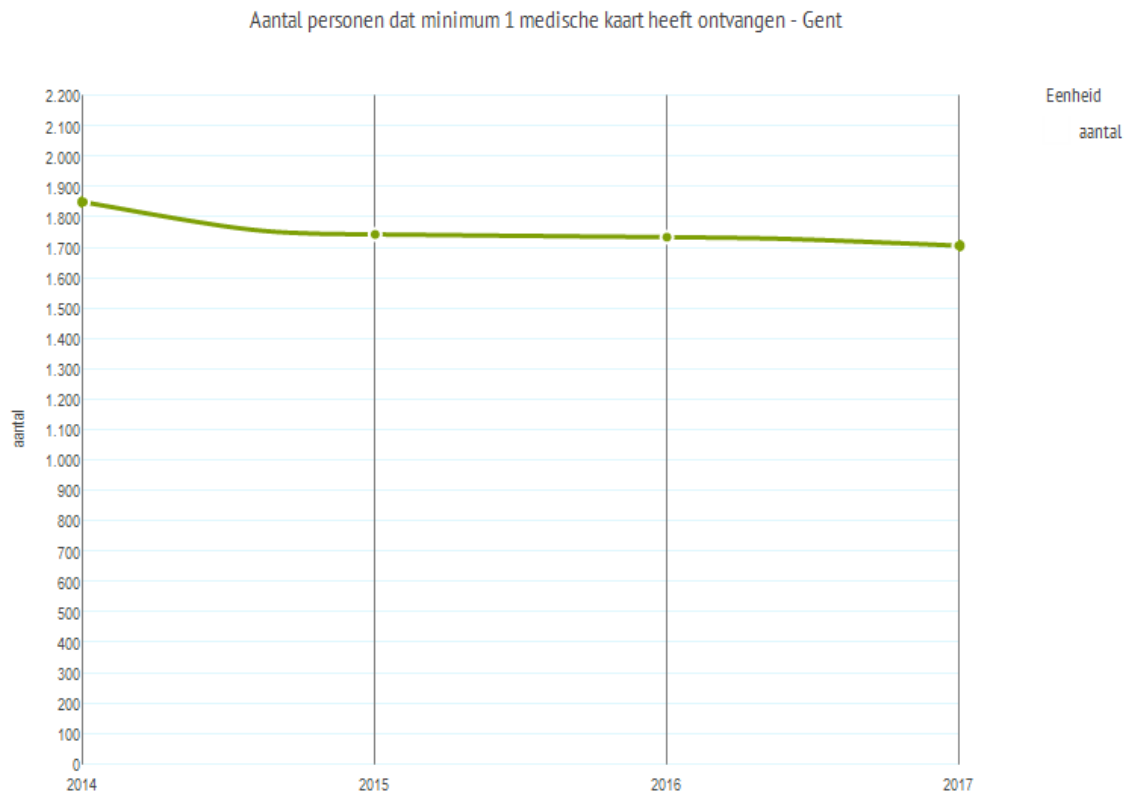
Bron: Directie-Generaal Personen met een Handicap

Trend 2012-2016: stijgend

Moeilijk te registreren kansengroepen

Met ingang van 01/01/2014 werd de werking rond de medische kaart binnen de dienst Gezondheidszorg grondig hervormd. Daardoor zijn gegevens van voor 2014 niet meer vergelijkbaar met 2014 en de periode erna. We bespreken hieronder dus enkel de gegevens vanaf 2014.

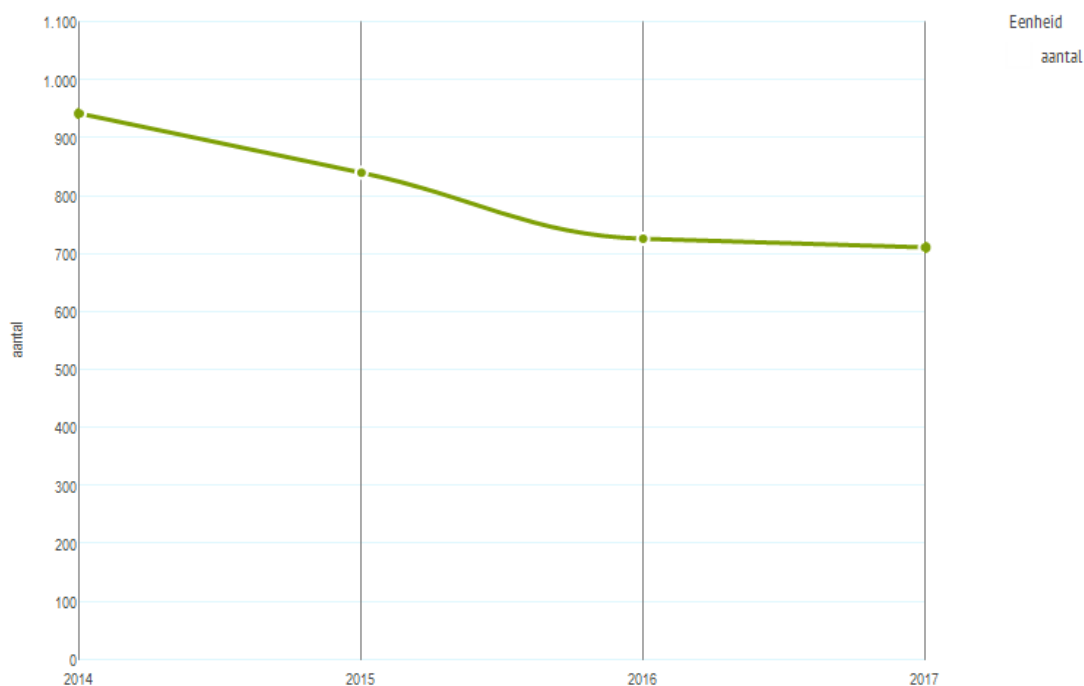
Omdat deze indicator een beeld wil geven van het aantal mensen zonder wettig verblijf in Gent, is deze indicator niet afgezet op de bevolking: we willen met deze indicator immers peilen naar het aantal mensen of gezinnen zonder wettig verblijf, en niet naar hun percentage binnen de Gentse bevolking.

Bron: pod_maatschappelijke_integratie

Het aantal personen met minstens 1 medische kaart is in de periode 2014-2017 gedaald van 1850 personen naar 1706 personen. Je kan dus stellen dat er in 2017 minstens 1706 personen in Gent waren zonder wettig verblijf.

Aantal nieuwe aanvragen Medische Kaart - Gent

Bron: OCMW Gent

Voor 01/01/2014 werden dossiers niet behandeld door een individuele en vaste maatschappelijk werker, maar werkte de voltallige dienst voor het volledige dossierbestand. De dienst verzorgde zelf ook het eerste onthaal van nieuwe aanmeldingen en infovragen met betrekking tot dringende medische hulp. Met het oog op het verbeteren van de opvolging van en hulpverlening aan individuele situaties en het verhogen van de toegankelijkheid en aanspreekbaarheid (voor cliënten en zorgverstrekkers) werd geopteerd om het eerste onthaal van nieuwe (info-)vragen op te nemen binnen de algemene onthaalwerking en de werkwijzen en principes van individuele dossierbehandeling op te nemen in de werking van dienst Medische Kaart. Gezien het uitgangspunt van de werking van de dienst ingrijpend is veranderd en de onthaalfunctie werd overgenomen door de dienst Onthaal Campus, zijn vanaf 01/01/2014 de cijfergegevens niet meer vergelijkbaar met vorige jaren. (OCMW Gent, Jaarverslag 2014)

Het aantal nieuwe medische kaarten is in de periode 2014 – 2017 gedaald van 942 naar 711.

Samenvattende tabel

	2014	2017
aantal personen met minstens 1 medische kaart	1850	1706
aantal nieuwe medische kaarten	942	711

Bron: OCMW Gent

Trend 2014-2017:

aantal personen met minstens 1 medische kaart: dalend

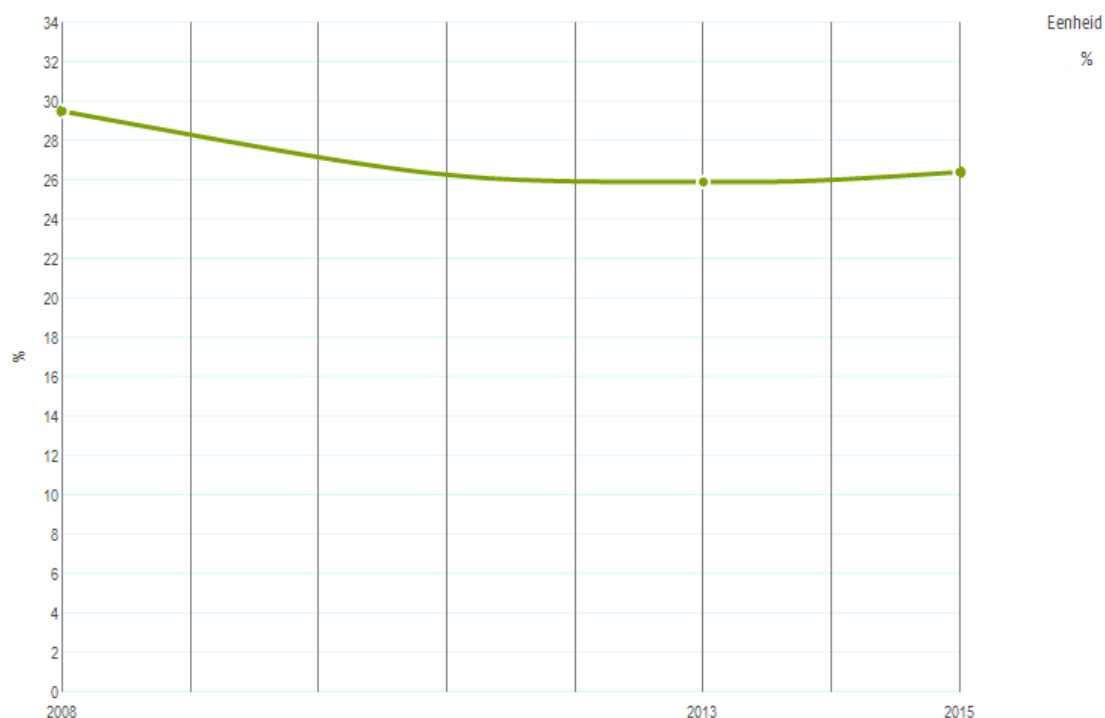
aantal nieuwe medische kaarten: dalend

Onderwijs, gezondheid en huisvesting

Onderwijs

Het is welgekend dat de kans om uit armoede te breken vaak gepaard gaat met het behalen van een diploma, om toetreden tot de diplomagerichte arbeidsmarkt mogelijk te maken en de kans op inkomen door werk te realiseren. Schoolse vertraging of schoolachterstand is een schoolloopbaan kenmerk dat wijst op een hoger risico om de schoolcarrière niet te voltooien en om een lagere eindkwalificatie en bijgevolg een maatschappelijk zwakkere positie als volwassene te bereiken. Deze indicator wijst erop dat onderwijskansen niet gelijk verdeeld zijn over alle lagen van de bevolking (Stadsmonitor). Vandaar het belang om de grootte van het aandeel leerlingen met een schoolse vertraging op te volgen.

Schoolse vertraging in het lager onderwijs - algemeen - Gent

Bron: Stadsmonitor 2017

Deze indicator is de verhouding van het aantal leerlingen ingeschreven in het vierde leerjaar van het gewoon lager onderwijs met een of meerdere jaren schoolse vertraging en het totaal van de leerlingen ingeschreven in het vierde leerjaar van het gewoon lager onderwijs.⁴

Er zijn een aantal aandachtspunten bij deze indicator. Ten eerste zijn er 3 meetpunten opgenomen in de grafiek: de schooljaren 2008/2009 – 2013/2014 – 2015/2016. Ten tweede is deze schoolse vertraging niet meer vergelijkbaar met de schoolse vertraging uit vorige edities van de Stadsmonitor (= bron van deze indicator) omdat het geografisch criterium de stad van de vestigingsplaats van de

⁴ In deze indicator zijn de leerlingen van het methodeonderwijs niet opgenomen.

school is, waarin de leerlingen zijn ingeschreven, en niet van de hoofdzetel van de school. In de edities vóór 2014 van de Stadsmonitor was de hoofdzetel van de school het criterium.

Samenvattende tabel

Aandeel leerlingen met een schoolse vertraging in het 4de leerjaar van het gewoon lager onderwijs

schooljaar 2013-2014:	25,9%
schooljaar 2015-2016:	26,4%

Bron: Stadsmonitor 2017

Trend 2014-2016: stijgend

Gezondheid

Gezondheidsenquêtes tonen aan dat de gezondheidskloof tussen arm en rijk steeds groter wordt: uit deze cijfers blijkt dat mensen met een lagere sociale status (opleidingsniveau, activiteitstatus, inkomensniveau) vaak in slechtere gezondheid verkeren, een verminderde toegang tot de gezondheidszorg hebben en vroeger sterven dan mensen met een hogere positie op de sociale ladder. (www.armoedebestrijding.be)

Psychische gezondheid

De indicator uit vorige edities van het Indicatorenrapport, op basis van de Leefbaarheidsmonitor, wordt niet meer geactualiseerd. De Stadsmonitor heeft echter gepeild naar de psychische gezondheid van de Gentenaars, met volgende vraag:

Hoe vaak gedurende de voorbije week... (zelden of nooit, soms, vaak, altijd of bijna altijd):

- Was je gelukkig?
- Heb je van het leven genoten?
- Heb je slecht geslapen?
- Had je het gevoel dat je niet op gang kon komen?
- Voelde je je droevig?
- Voelde je je eenzaam?
- Voelde je dat alles dat je deed met moeite ging?
- Voelde je je gestresseerd?
- Voelde je je gedeprimeerd?

Respondenten konden antwoorden met 'zelden of nooit', 'soms', 'vaak' of 'altijd of bijna altijd'. De 8 items vormen een ingekorte versie van de CES-D-schaal (Center of Epidemiological Studies Depression Scale) die depressieve klachten in beeld brengt. Na hercodering van de eerste 2 positieve items, werd een gemiddelde score per respondent berekend. Enkel respondenten die minstens op 5 items hebben geantwoord, werden in de resultaten opgenomen. Op basis van de gemiddelde scores werd een driedeling gemaakt met een onderscheid tussen personen met weinig of geen psychische problemen, lichte tot beperkte psychische problemen en matig tot zware psychische problemen.

Omdat het de eerste keer is dat deze indicator is opgenomen in de Stadsmonitor, kunnen we hier geen evolutief beeld geven. We geven hier het aandeel weer van de personen die matige tot zware psychische problemen ervaren.

Het aandeel bedraagt 14,1%.

Samenvattende tabel

Aandeel personen met matige tot zware psychische problemen

2017:	14,1%
-------	-------

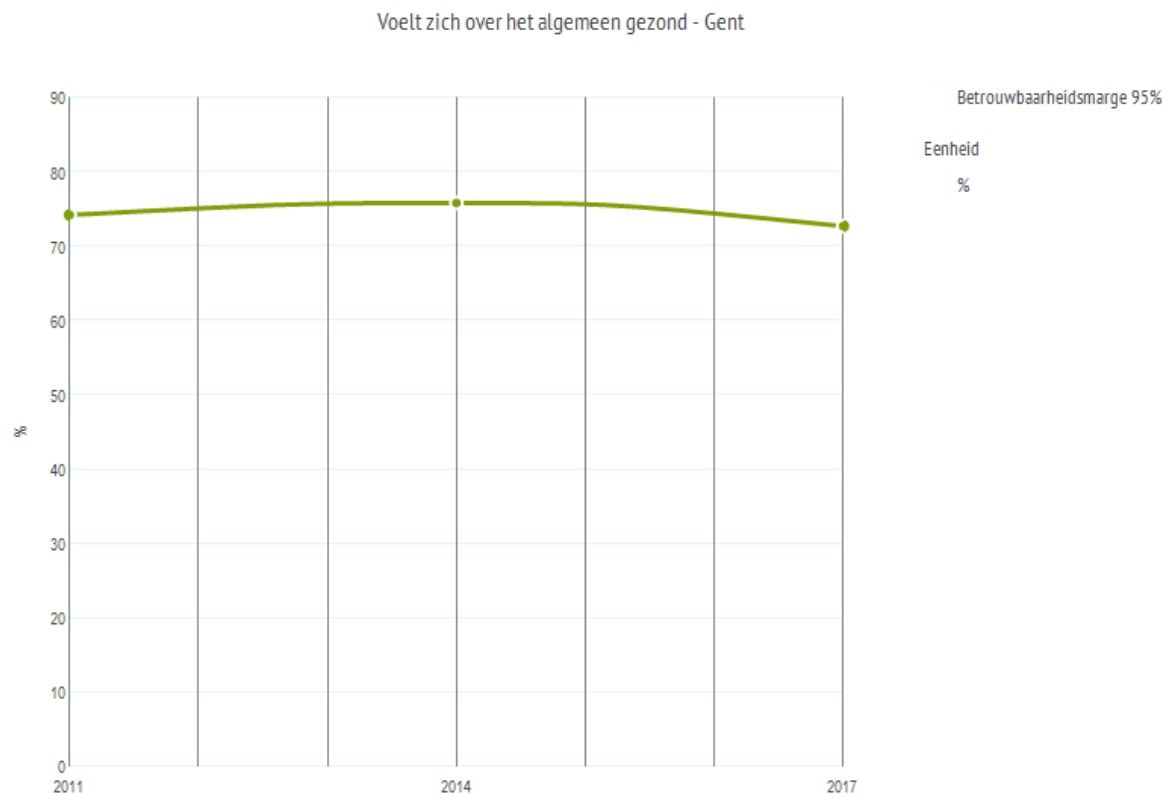
Bron: Stadsmonitor 2017

Subjectieve gezondheid

Deze indicator geeft het aandeel (%) weer van de inwoners dat zich over het algemeen gezond voelt.

In de survey van de Stadsmonitor werd volgende vraag voorgelegd: 'Hoe is je gezondheid over het algemeen?'.

Respondenten konden antwoorden met 'heel erg slecht', 'slecht', 'redelijk', 'goed', 'heel erg goed'. Respondenten die antwoordden met 'goed' en 'heel erg goed', werden in de teller opgenomen. Iedereen die antwoordde op deze vraag werd in de noemer opgenomen.

Bron: survey_stadsmonitor_sv_abb

Het aandeel personen dat zich over het algemeen gezond voelt bedraagt 72,7% in Gent. Deze indicator is stabiel over de jaren heen. Omdat dit survey materiaal betreft zijn er betrouwbaarheidsintervallen, en deze intervallen overlappen elkaar, waardoor de 'stijging' tussen 2011 en 2014 en de 'daling' tussen 2014 en 2017 niet significant zijn. Ook de 'daling' tussen 2011 en 2017 is niet significant, omwille van dezelfde reden.

Samenvattende tabel

Aandeel personen dat zich over het algemeen gezond voelt

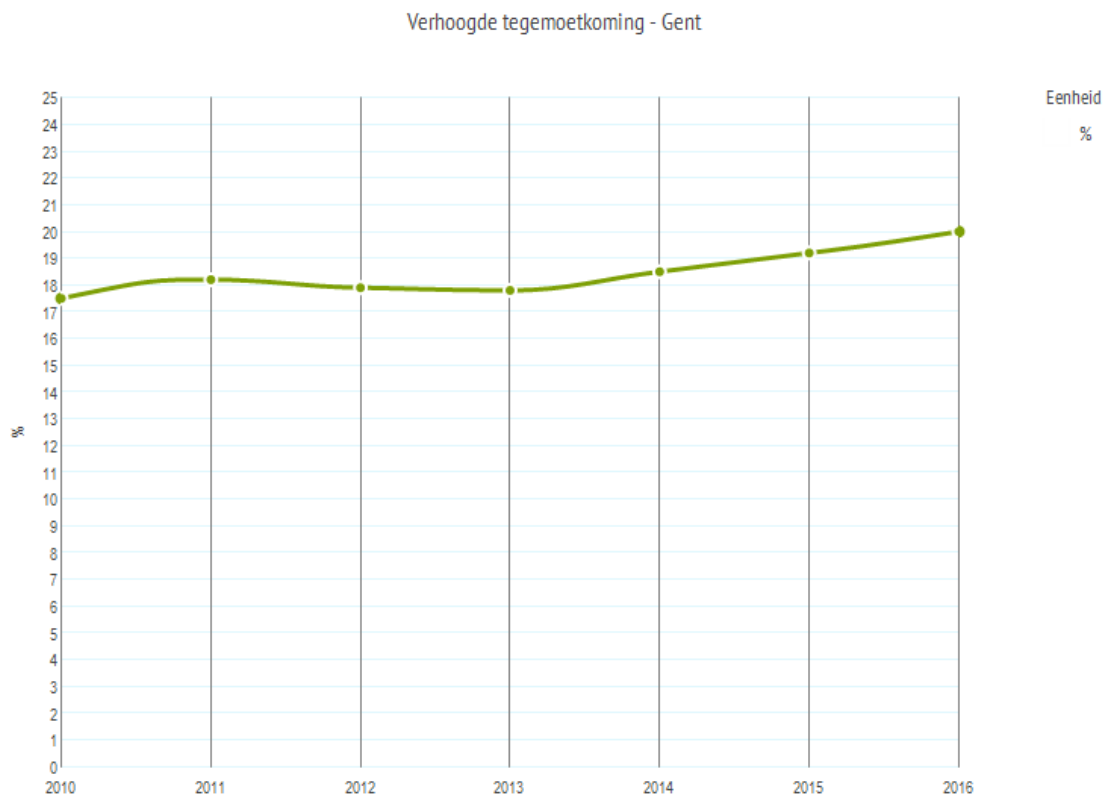
2011:	74,2%
2017:	72,7%

Bron: Stadsmonitor 2017

Trend 2011–2017: stabiel (geen significante daling)

Aandeel rechthebbenden op een verhoogde tegemoetkoming

Het aandeel (%) rechthebbenden op een verhoogde tegemoetkoming (in de ziekteverzekering) wordt als volgt berekend: in de teller vind je het aantal rechthebbenden met recht op een verhoogde tegemoetkoming (inclusief OMNIO) en in de noemer vind je het totaal aantal rechthebbenden van de verplichte ziekteverzekering.

Bron: <http://www.ima-aim.be>

Deze indicator is stijgend in de periode 2012 – 2016 van 17,9% naar 20,0%. Vanuit OCMW Gent en Stad Gent stimuleren we rechtenopname en ook vanuit de mutualiteiten worden acties uitgevoerd om actiever toe te kennen. Bij deze indicator in het bijzonder zorgt dit ervoor dat we niet kunnen besluiten dat deze toename een stijging is in de armoede, dan wel een betere rechtenopname.

Samenvattende tabel

Aandeel rechthebbenden op een verhoogde tegemoetkoming

2012:	17,9%
2016:	20,0%

Bron: IMA-Atlas

Trend 2012–2016: stijgend

Huisvesting

Kandidaat-huurders sociale huisvesting

Een kandidaat-huurder is een persoon die zich bij een sociale huisvestingsmaatschappij (SHM) als kandidaat heeft ingeschreven voor een sociale huurwoning. Die persoon is dus ingeschreven in het register van de kandidaat-huurders (ook wel wachtlijst genoemd). De cijfergegevens omvatten het aantal unieke kandidaat-huurders op referentiedatum 31 december van elk jaar.

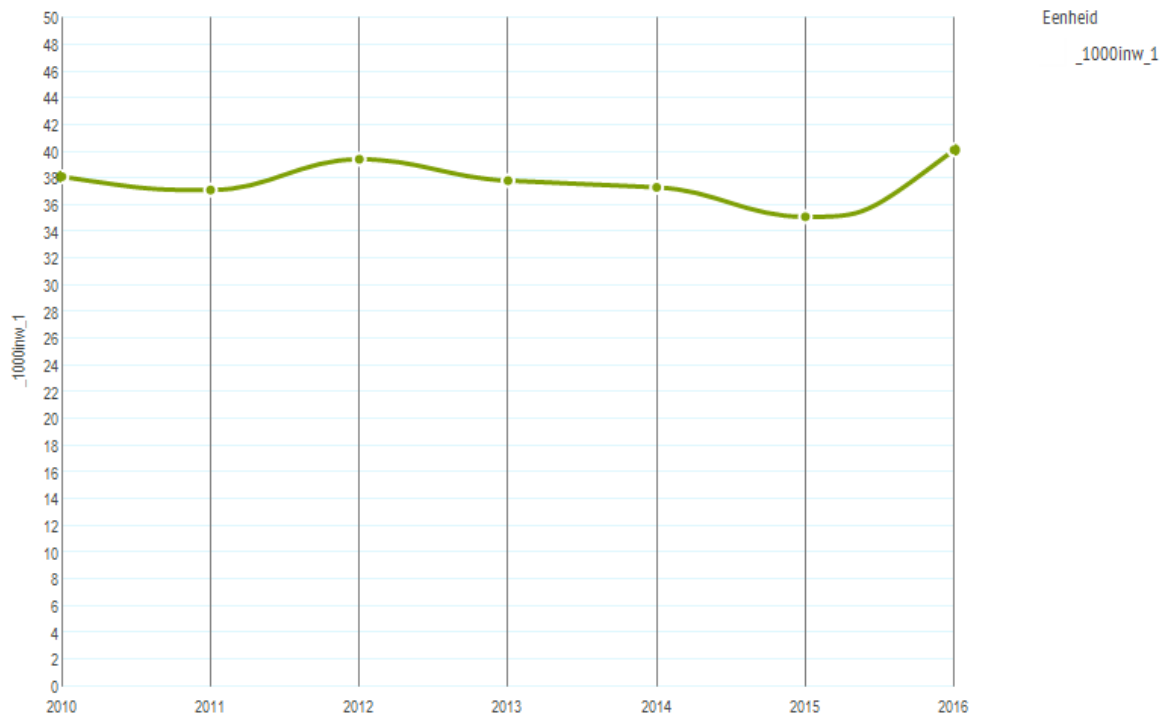
Per SHM waar hij/zij zich kandidaat voor heeft gesteld, heeft een kandidaat-huurder in principe één dossier. Een persoon kan dus meerdere dossiers hebben bij meerdere SHM's.

Bij het aantal kandidaat-huurders is er een onderscheid tussen een standaard dossier en een mutatie dossier. Zittende sociale huurders die wensen te verhuizen naar een andere sociale woning van dezelfde SHM zitten zijn de mutatiedossiers. Een kandidaat kan m.a.w. zowel een standaard- als een mutatiedossier hebben, waardoor er ook dubbeltellingen in deze indicator kunnen voorkomen.

Om de 2 jaar wordt er een actualisatie van de wachtlijsten doorgevoerd waarbij uit de aanvragen ook het aantal unieke geïdentificeerde kandidaat-huurders wordt bepaald.

De indicator is berekend door het aantal unieke kandidaat-huurders met als woonplaats een adres in Gent te nemen en ze af te zetten op de bevolking van hetzelfde jaar.

Aandeel kandidaat-huurders sociale huisvesting per 1000 inwoners - Gent

Bron: VMSW

De reeks is geëvolueerd van 38,1 kandidaat huurders per 1000 inwoners in 2010 naar 40,1 kandidaat huurders per 1000 inwoners in 2016. De stijging in 2012 is allicht te wijten aan de 2 jaarlijkse actualisatie van de gegevens. Voor de periode 2012-2016 is deze indicator vrij stabiel te bestempelen. De piek die zich voordoet in 2016, zal bij een actualisatie van de inschrijvingsregisters van de Sociale Huisvestingsmaatschappijen in 2017 allicht afnemen, omwille van het verfijnen van de data: kandidaten die niet langer voldoen aan de voorwaarden worden bvb. geschrapt.

Samenvattende tabel

Aandeel kandidaat-huurders sociale huisvesting per 1000 inwoners

2012:	39,4
2016:	40,1

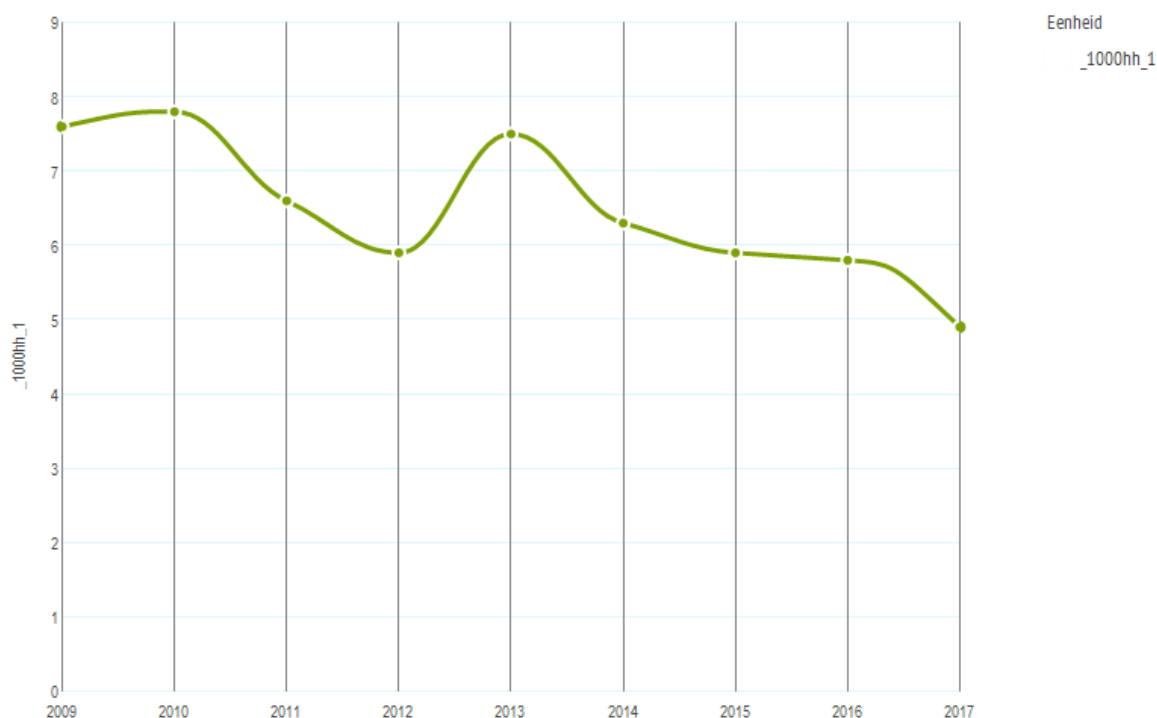
Bron: VMSW

Trend 2012–2016: stijgend

Uithuiszettingen

Het OCMW wordt op de hoogte gebracht van iedere vordering tot gerechtelijke uithuiszetting. In een eerste instantie zal een poging tot verzoening worden ondernomen (tussen huurder en verhuurder) bij de vrederechter. Dus niet iedere procedure geeft aanleiding tot een effectieve uithuiszetting. Deze indicator brengt het aantal meldingen bij het OCMW in beeld van het inzetten van deze gerechtelijke procedure, per 1000 huishoudens.

Aantal uithuiszettingen per 1000 huishoudens - Gent

Bron: OCMW Gent

Deze indicator vertoonde een hoogtepunt in 2013 met 7,4 ingezette procedures per 1000 huishoudens. Tussen 2013 en 2017 is deze indicator blijven dalen tot 4,9 ingezette procedures per 1000 huishoudens.

Samenvattende tabel

Meldingen opgestarte procedures uithuiszetting per 1000 huishoudens

2012:	5,9
2017:	4,9

Bron: OCMW Gent

Trend 2012–2017: dalend

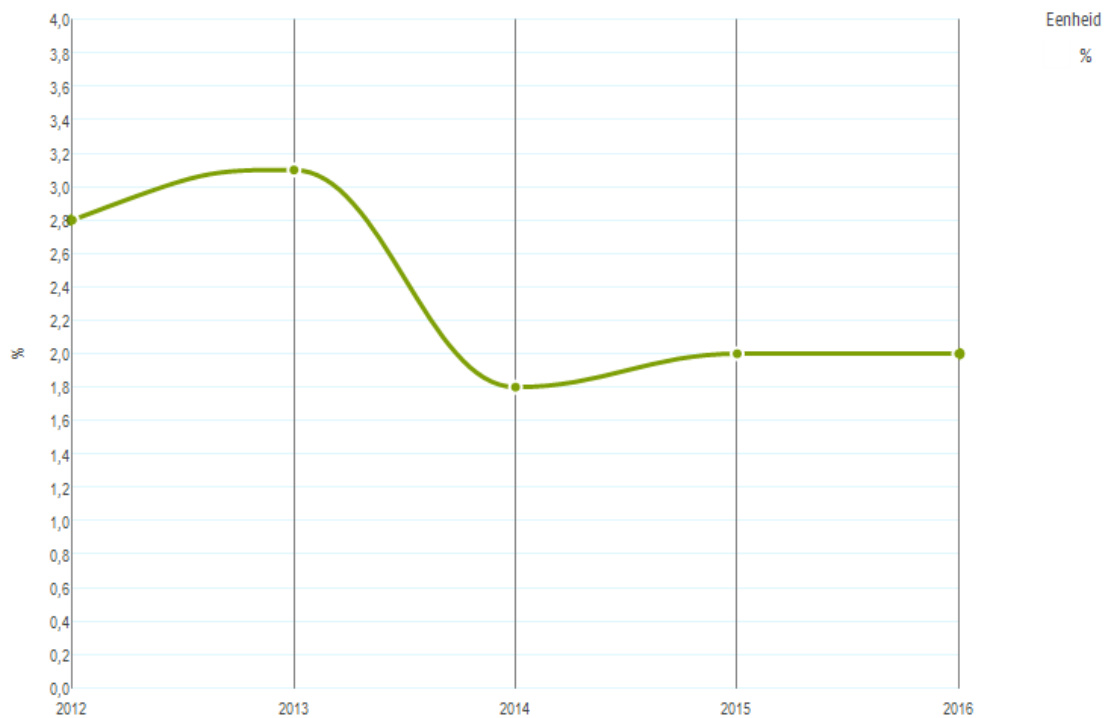
Hulp

Budget- en schuldhulpverlening

De basisregistratie voor budget- en schuldhulpverlening is grondig hertekend in 2012. Deze indicator omvat gegevens van het OCMW Gent. De gegevens bevatten alle vormen van hulpverlening: budgetbegeleiding, budgetbeheer en schuldbemiddeling en is opgemaakt voor gezinnen waarvoor het voorbije werkjaar geen procedure collectieve schuldenregeling liep, als voor gezinnen waarvoor het voorbije werkjaar wel een procedure collectieve schuldenregeling liep en waarbij de instelling voor schuldbemiddeling is aangesteld als schuldbemiddelaar, als ten slotte voor gezinnen waarvoor het voorbije werkjaar wel een procedure collectieve schuldenregeling liep en waarbij een externe

schuldbemiddelaar is aangesteld. Er werd gekeken naar het aantal gezinnen, en niet naar het aantal personen. Daarmee wordt de noemer van deze indicator ook logischerwijze: het totaal aantal Gentse gezinnen.

Aandeel (%) gezinnen in budgetbegeleiding, budgetbeheer en schuldbemiddeling - Gent

Bron: vlaams_centrum_schuldenlast

De indicator over schuldhulpverlening is gedaald tussen 2013 en 2014 en is de laatste 2 jaar stabiel gebleven.

Samenvattende tabel

Aandeel (%) gezinnen in budgetbegeleiding, budgetbeheer en schuldbemiddeling, al dan niet met een procedure collectieve schuldbemiddeling

2012:	2,8%
2016:	2,0%

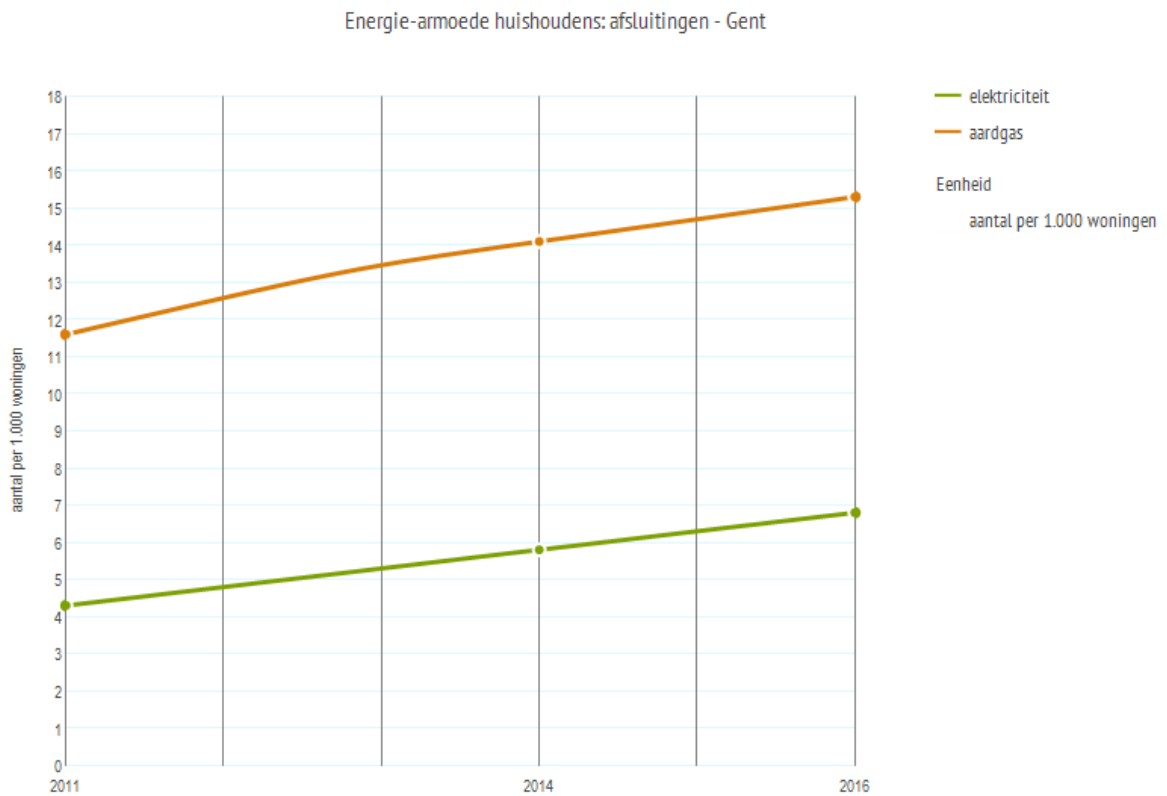
Bron: Vlaams Centrum Schuldenlast

Trend 2012–2016: dalend, stabiel de laatste 2 jaar

Energie

De beide indicatoren met betrekking tot energiearmoede komen uit de Stadsmonitor en omvatten als eerste indicator: het aantal afgesloten toegangspunten elektriciteit (of aardgas) na advies van de lokale adviescommissie (LAC) per 1000 toegangspunten elektriciteit (of aardgas) in de stad. Als tweede indicator is het aandeel budgetmeters elektriciteit (of aardgas) opgenomen per 1000 toegangspunten elektriciteit (of aardgas) in de stad.

'Het aandeel afgesloten toegangspunten voor aardgas ligt veel hoger dan voor elektriciteit. De schulden bij aardgasafnemers lopen vaak sneller op omdat het aandeel van de aardgaskost in het gezinsbudget meestal hoger is dan de elektriciteitskost. De netbeheerders hebben de indruk dat afnemers ook sneller geneigd zijn hun elektriciteitsrekening te betalen omdat voor verwarming op aardgas alternatieven mogelijk zijn, wat voor elektriciteit niet het geval is.' (Stadsmonitor)

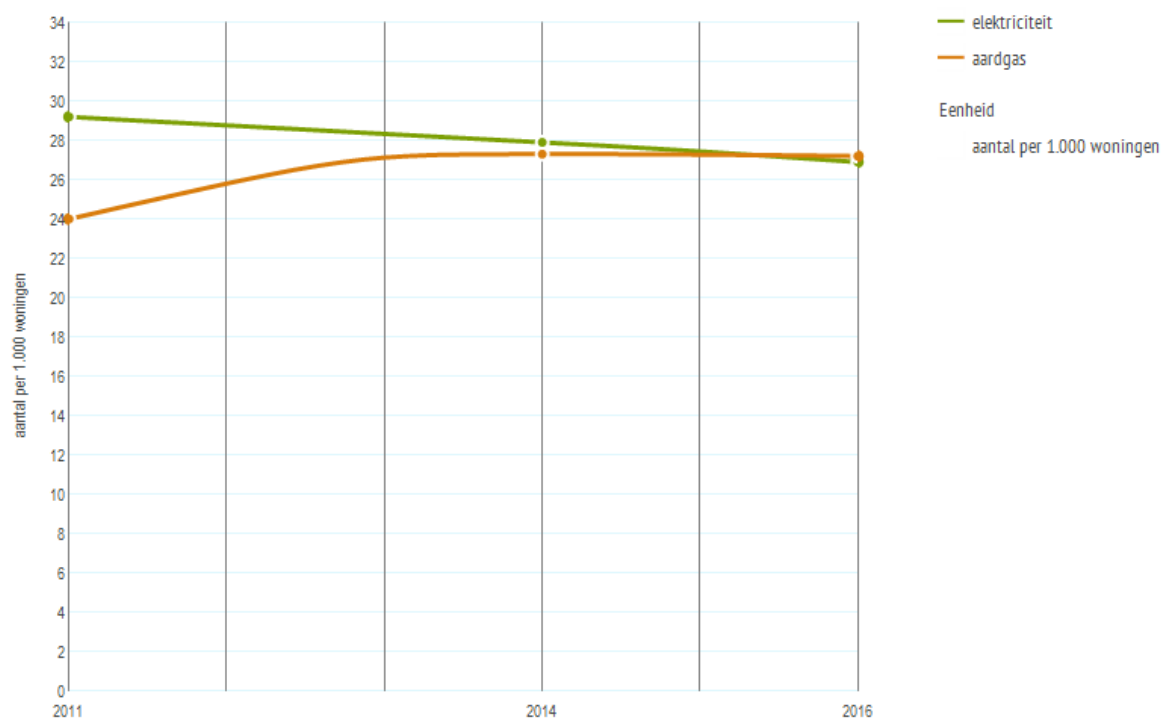

Bron: Stadsmonitor, 2017

Het aantal afsluitingen is voor zowel elektriciteit als gas per 1000 toegangspunten toegenomen in de periode 2011-2016:

- van 4,3 per 1000 toegangspunten naar 6,8 per 1000 toegangspunten voor elektriciteit
- en van 11,6 per 1000 toegangspunten naar 15,3 per 1000 toegangspunten voor gas

Energie-armoede huishoudens: budgetmeters - Gent

Bron: Stadsmonitor

Het aantal budgetmeters per 1000 toegangspunten is voor elektriciteit afgenomen en voor gas toegenomen in de periode 2011-2016. Voor de budgetmeters gas is er een stabilisatie tussen 2014 en 2016.

- Budgetmeters elektriciteit van 29,2 per 1000 toegangspunten in 2011 tot 26,9 per 1000 toegangspunten in 2016
- Budgetmeters gas van 24,0 per 1000 toegangspunten in 2011, over 27,9 per 1000 toegangspunten in 2014, naar 27,2 per 1000 toegangspunten in 2016

Samenvattende tabel

Aantal afsluitingen en budgetmeters elektriciteit en gas per 1000 toegangspunten

	2011	2016
aantal afsluitingen elektriciteit per 1000 toegangspunten	4,3	6,8
aantal afsluitingen gas per 1000 toegangspunten	11,6	15,3
aantal budgetmeters elektriciteit per 1000	29,2	26,9
aantal budgetmeters gas per 1000 toegangspunten	24,0	27,2

Bron: Stadsmonitor

Trend 2011–2016: stijgend

Kinderarmoede

De kansarme geboorten van Kind en Gezin

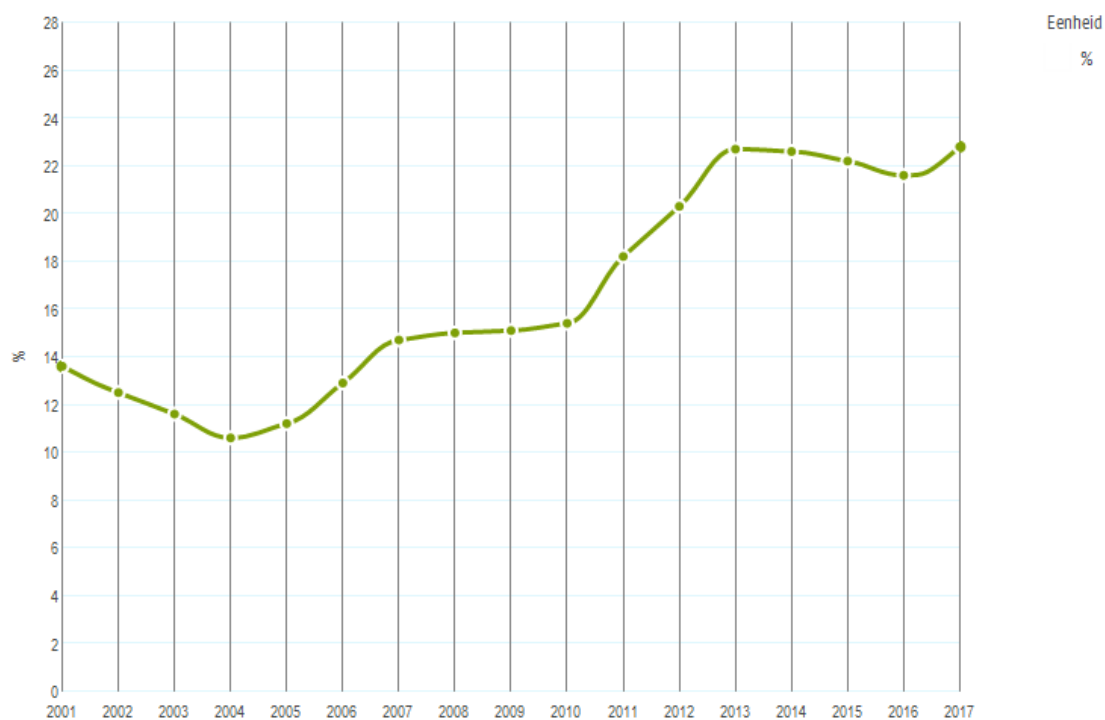
Volgens Kind en Gezin is kansarmoede 'een toestand waarbij mensen beknut worden in hun kansen om voldoende deel te hebben aan maatschappelijk hooggewaardeerde goederen, zoals onderwijs, arbeid, huisvesting. Het gaat hierbij niet om een eenmalig feit, maar om een duurzame toestand die zich voordoet op verschillende terreinen, zowel materiële als immateriële'.

Uit deze definitie werden zes toetsingscriteria afgeleid. Wanneer er op 3 of meer van deze toetsingscriteria zwak wordt gescoord door de medewerkers van Kind en Gezin, dan wordt het gezin als kansarm beschouwd.

1. Beschikbaar maandinkomen: gemiddeld onregelmatig maandinkomen of het beschikbaar inkomen (min schulden) is lager dan het bedrag van het leefloon; leven van werkloosheidsuitkering en/of leefloon. Er wordt onderscheid gemaakt naar het aantal kinderen ten laste, maar geen rekening gehouden met de kinderbijslag. (Het is mogelijk dat er in de nabije toekomst hierin verandering zal komen door de screening op dit criterium te laten overeenkomen met de gegevens uit de EU-SILC-enquête.)
2. Opleiding ouders: lager onderwijs, beroepsonderwijs, buitengewoon onderwijs, niet beëindigd lager secundair onderwijs en/of analfabeet.
3. Arbeidssituatie ouders: precare tewerkstelling (bv. tijdelijke contracten), werkloosheid van beide ouders of van de alleenstaande ouder en/of werkzaam in beschutte werkplaats.
4. Laag stimulatieniveau: laag stimulatieniveau kinderen, niet of onregelmatig volgen van kleuteronderwijs en/of moeilijkheden verzorging kinderen.
5. Huisvesting: verkrotte, ongezonde en/of onveilige woning (bv. schimmels, lekken, verzakkingen,...); te klein en/of te weinig nutsvoorzieningen (bv. bad, centrale verwarming,...).
6. Gezondheid: zwakke gezondheid van de gezinsleden, gebrek aan kennis en deelname aan de gezondheidszorg, chronische ziektes en/of handicaps in het gezin.

Het aandeel geboorten in kansarme gezinnen is een voortschrijdend gemiddelde: voor bijvoorbeeld 2017 wordt het aandeel geboorten in kansarme gezinnen genomen voor de jaren 2017, 2016 en 2015 ten opzichte van het totaal aantal geboorten voor dezelfde jaren, en gemiddeld.

Aandeel (%) geboorten in kansarme gezinnen - Gent

Bron: Kind en Gezin

Het aandeel kansarme geboorten is in de periode tussen 2004 en 2013 systematisch gestegen. Het laatste paar jaren (van 2013 tot en met 2016) was deze indicator dalend, om in 2017 terug toe te nemen naar 22,8%

Samenvattende tabel

Aandeel (%) kansarme geboorten

2012:	20,3%
2017:	22,8%

Bron: Kind en Gezin

Trend 2012–2017: stijgend